Електронске изложбе Библиотеке Матице српске

Библиотека Матице српске приредила је 178 изложби у витринама. Од јануара 2011. године изложбе се презентују у електронском облику, у јавном каталогу Библиотеке.

Електронски каталози изложби се трајно чувају на CD-у и доступни су у Библиотеци, а заједно са штампаним каталозима досад постављених изложби и на сајту **www.bms.rs.**

Изложбе БМС у 2022. години

(319) 3−31. јануар: Станислав Бинички (1872–1942) – 150 година од рођења
(320) 1–28. фебруар: 250 година *Житија Петра Великог* Захарије Орфелина (Венеција, 1772)
(321) 1–31. март: Молијер (1622–1673) – 400 година од рођења
(322) 1. април – 5. мај: *Јубилеји штампаних србуља:*
470 година *Четворојеванђеља београдског* (Београд, 1552);
460 година *Четворојеванђеља мркшиначког* (манастир Мркшина црква, 1562)
(323) 6–31. мај: Јаков Игњатовић (1822–1889) – 200 година од рођења
(324) 1−30. јун: Дејан Медаковић (1922−2008) – 100 година од рођења
(325) 1–31. јул: Милован Глишић (1847–1908) – 175 година од рођења
(326) 1–31. август: Душан Душко Радовић (1922–1984) – 100 година од рођења
(327) 1. септембар – 2. октобар: Борислав Михајловић Михиз (1922–1997) – 100 година од рођења
(328) 3–31. октобар: Васко Попа (1922–1991) – 100 година од рођења
(329) 1–30. новембар: 235 година прве збирке народних пословица код Срба *Причте илити по простому пословице* Јована Мушкатировића (Беч, 1787)
(330) 1. децембар 2022 − 8. јануар 2023: Мигел де Сервантес Сааведра (1547−1616) – 475 година од рођења

Библиотека Матице српске

Васко Попа (1922–1991)

Електронски каталог изложбе број 328

Нови Сад
3– 31. октобар 2022.

CXCV - 135-1

Библиотека Матице српске

Библиотека Матице српске је на основу грађе из својих збирки приредила изложбу поводом 100 година од рођења српског песника Васка Попе.

Електронска изложба садржи попис изабраних дела и литературе са сигнатурама.

Васко Попа
(1922–1991)

Аутор:
Снежана Николић

Скенирање, снимање и обрада фотографија
Мирка Свркота
Софија Ђурђевић

Уредник
Селимир Радуловић

Васко Попа рођен је 29. јуна 1922. у селу Гребенцу, на тридесет километара од Вршца, ближе Белој Цркви, у типичном банатском селу. Отац Василије (1893), сеоски бележник, а потом банкарски чиновник, и мајка Емилија (1900), рођена Сучу, домаћица.

Завршио је основну школу и гимназију у Вршцу – матурирао је 1939/1940. године, где је, добивши премештај пре школовања своје деце, Василије Попа радио као чиновник у банци у Акционарском друштву „Lucaeferul”.

Запажен у раду литерарне секције „Јован Скерлић”, у листу *Нови средњошколац*, Васко Попа ће објавити своје прве литерарне текстове.

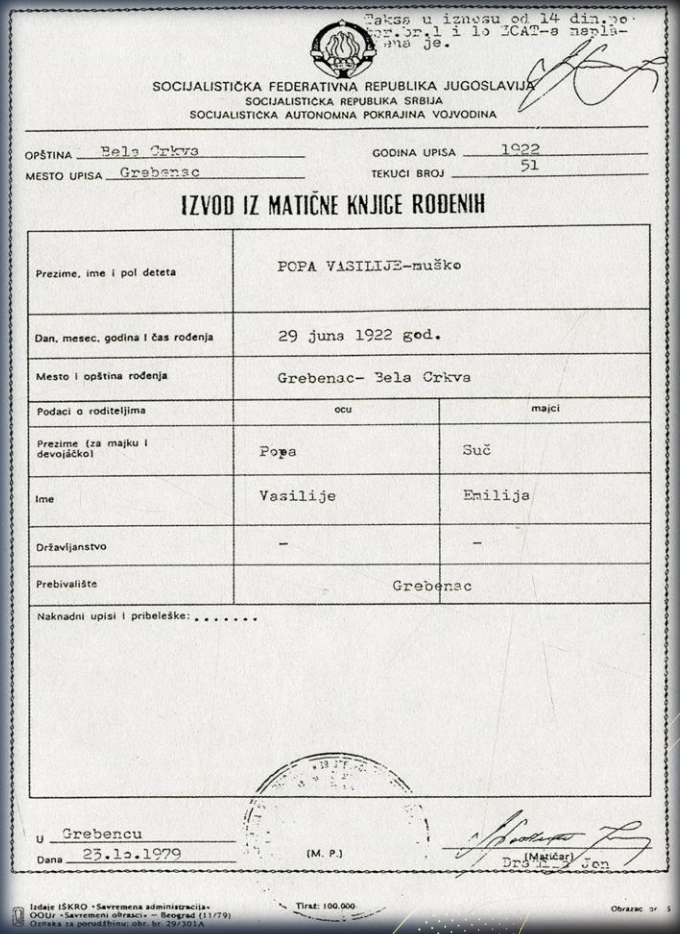

Taksa u iznosu od 14 din. po br.br.1 i 1b ZOAT-a naplaćena je.

SOCIJALISTIČKA FEDERATIVNA REPUBLIKA JUGOSLAVIJA
SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA SRBIJA
SOCIJALISTIČKA AUTONOMNA POKRAJINA VOJVODINA

OPŠTINA Bela Crkva — GODINA UPISA 1922
MESTO UPISA Grebenac — TEKUĆI BROJ 51

IZVOD IZ MATIČNE KNJIGE ROĐENIH

Prezime, ime i pol deteta	POPA VASILIJE-muško	
Dan, mesec, godina i čas rođenja	29 juna 1922 god.	
Mesto i opština rođenja	Grebenac- Bela Crkva	
Podaci o roditeljima	ocu	majci
Prezime (za majku i devojačko)	Popa	Suč
Ime	Vasilije	Emilija
Državljanstvo	-	-
Prebivalište	Grebenac	

Naknadni upisi i pribeleške: .....

U Grebencu
Dana 23.10.1979 (M. P.) (Matičar)

Izdaje IŠKRO »Savremena administracija« OOUr »Savremeni obrasci« – Beograd (11/79) Oznaka za poruđbinu: obr. br. 29/301A — Tiraž 100.000 — Obrazac br. 5

БМС III 458852

Родна кућа Васка Попе

Са оцем Василијем и мајком Емилијом

БМС III 458852

Као гимназијалац упознао је гимназијалку Хашу Сингер, ученицу седмог разреда, која је касније уписала студије архитектуре. Од тада па све до краја живота Хаша ће бити његов животни сапутник. Њој је посветио све своје књиге.

БМС III 458852

1940. – Уписује студије на Филозофском факултету у Београду, а крајем новембра прелази на Технички факултет. Други светски рат затиче га у Вршцу, у родитељском дому.

1941. – Одлази у Букурешт и, по жељи родитеља, уписује студије медицине. Тамо остаје само једну годину. Већ наредне школске године, од јесени 1942. до пролећа 1943, борави у Бечу поново уписавши студије филозофије (у мају је ухапшен и све до августа 1943. заточен је у немачком концентрационом логору у Зрењанину). Поново се враћа у Беч, где остаје до септембра 1944. године. Слуша предавања из француске и немачке књижевности, ради и као кондуктер трамваја, дружи се са напредним омладинцима, измичући Гестапоу све до повратку у Вршац, 1944. године, где је одмах примљен у СКОЈ, а већ крајем месеца и у Комунистичку партију Југославије.

Слика ученика
Scholastici effigies

Потпис слушаоца
Scholastici signaruta m. p.

Ђорђе В. Васиљевић

10-127-VII-40

КРАЉЕВИНА ЈУГОСЛАВИЈА
УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
REGNUM JUGOSLAVIAE
UNIVERSITAS BELGRADENSIS

Бр. 6882

УПИСНИЦА
(INDEX LECTIONUM)

Ђорђе В. Васиљевић

рођен 29 јун 1922 г. у Пребенцу
ortus ex

уписан је III. 1940/41 год.
inscriptus

дне 25. септ. 1940 као редовни ун
die

на факу
in facul

Секретар Универзитета
Secretarius Universitatis

Потпис слушаоца
Sholastici signatura manu propria

Ђорђе В. Васиљевић

1949. – Студије књижевности завршава 1949. године и исте године објављује прве познате стихове, посвећене Хаши, у *Књижевним новинама*.

1951. – Изабран је за секретара Друштва за културну сарадњу Југославија–Француска, а у лето 1952. године примљен је за члана Удружења књижевника Србије.

1953. – Објављује прву књигу песама *Кора* (Издавачко предузеће „Ново поколење” из Београда) и посвећује је Хаши. Са овом књигом песама Васко Попа је постао култни песник, омиљен младим песницима.

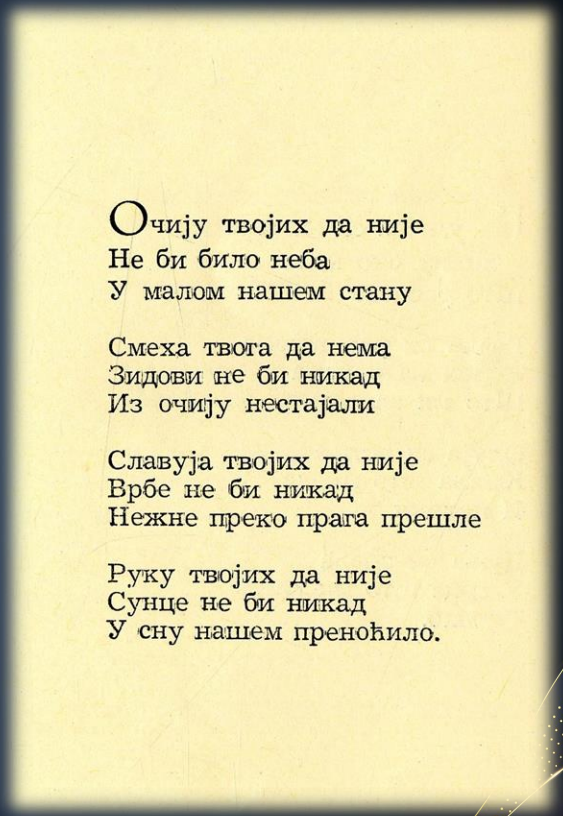

Очију твојих да није
Не би било неба
У малом нашем стану

Смеха твога да нема
Зидови не би никад
Из очију нестајали

Славуја твојих да није
Врбе не би никад
Нежне преко прага прешле

Руку твојих да није
Сунце не би никад
У сну нашем преноћило.

РД II 784

Песма

Осванеш и погледаш: све је већ ту, и дрво и змија и камен и сунце. Ништа на тебе није чекало. Ништа се на тебе не осврће, ништа тебе не пита, све то стоји и иде по своме.

И онда, из неког дубљег ината, из чега ли, кренеш и ти да од блата, од сна, од голог даха, од чега год стигнеш, нешто, нешто своје, онако по своме створиш. Пустиш то у свет и стрепиш: не знаш хоће ли проходати, проговорити, хоће ли опстати.

И буде ли тако, а тако бива ретко, убрзо то твоје, од тебе створено, стане по белом свету да хода, и оно, по своме.

Па да ли то онда волиш?

1953.

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ 1826

ГОВОР У ПРАЗНО

Шта ти то говориш? Реч ти је на реч узјахала, реч ти се на речи пече, реч ти се у речи смеје. Ко да те разуме? Коме ти то говориш? Коме?

Говориш зиду. Говориш мраку, говориш у мрак. Говориш ватруштини. Говориш ругобама из својих ружних снова. Говориш својој смрти. Говориш Њеној смрти, говориш смрти. Говориш водурини. Говориш празнини, говориш у празно.

Којим речима да се, рецимо, обратиш зиду? Нека онај, који те не разуме, покуша да разговара с мраком. Да га чујемо како ће проговорити.

Осим људи, постоји на овом свету још понеко и понешто што ти на пут стаје. Додуше, и сам знаш да би се с празнином најлепше споразумео ако би се и ти у празнину претворио па с њом њеним језиком расправљао. Само, пази да нећеш! Ти не можеш из својих речи, које, ма како их ти употребљавао, остају људске. Свачије, дакле.

Друга је, наравно, ствар зашто ти уопште говориш са свим оним што си, малочас, набројао. Зашто? Прво, зато што ти се реч сама отме из грла када се са свом том силом судари. Друго, зато што ти се чини да одговоре на питања, која ти дане пију и ноћи једу, не треба тражити заобилазним путем. Под водом си. Питаш воду. У ватри си. Питаш ватру. Пред смрћу си. Питаш смрт.

1957.

БМС II 435689

1954. – Постаје уредник у Издавачкој кући „Нолит”, а 1955. године у првом броју часописа *Дело*, који су уређивали Оскар Давичо, Антоније Исаковић и Александар Вучо, Попа објављује на уводном месту циклус песама „Игре” и посвећује их Зорану Мишићу, угледном борцу за модерно схватање поезије.

1956. – Објављује другу књигу песама *Непочин поље*, у издању Матице српске у Новом Саду. За ову књигу добио је и „Змајеву награду” (заједно са Бошком Петровићем), а у жирију су били Александар Вучо, Маријан Матковић, Живан Милисавац и Борислав Михајловић Михиз.

Ален Боске и Васко Попа испред Цркве светог Марка у Београду

БМС III 458852

30.632

ДОПИСНИЦА – ДОПИСНА ПОШТЕНСКА КАРТИЧКА

БЕОГРАД 19-20

24 VIII 4-6 СУБОТИЦА

ФНР ЈУГОСЛАВИЈА 10 FNR JUGOSLAVIJA

Друг

Тима Димитријевић

наставник у пензији

С У Б О Т И Ц А

VIII Лењинов парк 9

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА СРБИЈЕ

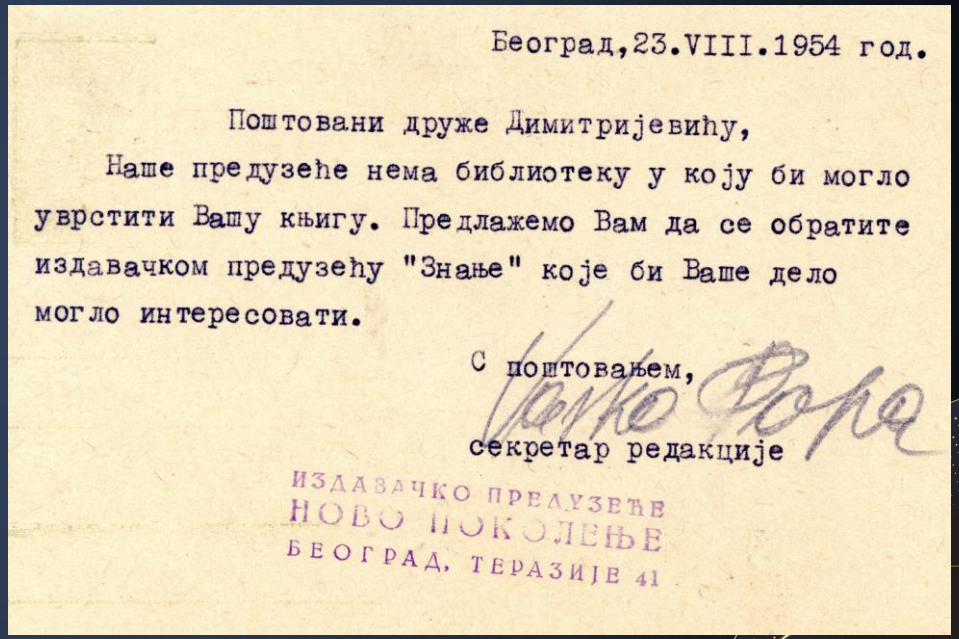

Београд, 23.VIII.1954 год.

Поштовани друже Димитријевићу,

Наше предузеће нема библиотеку у коју би могло уврстити Вашу књигу. Предлажемо Вам да се обратите издавачком предузећу "Знање" које би Ваше дело могло интересовати.

С поштовањем,

секретар редакције

ИЗДАВАЧКО ПРЕДУЗЕЋЕ
НОВО ПОКОЛЕЊЕ
БЕОГРАД, ТЕРАЗИЈЕ 41

30 632

„Песма је, у ствари, оличење склада без кога је тешко, без кога је у крајњој линији немогућно живети... Кора је књига моје младости, сведочанство моје прве љубави и прве свађе са светом. То је покушај да се голоме животу који незадрживо стаса у вечној, неотклоњивој опасности, обезбеди кора... Својом поезијом желим да изразим тачно оно што сам написао. Кад бих умео то да изразим на други начин вероватно се не бих бавио писањем...”

Васко Попа

Енглески песник Тед Хјуз објавио је у Лондону књигу *Стварање поезије*, у којој се, између осталог, говори о поезији Т. С. Елиота, Д. Х. Лоренса, Ц. Хопкинса, а од песника ван англосаксонског подручја заступљени су само чешки песник Мирослав Холуб и српски песник Васко Попа. То је први пут, како је писало у *Политици*, да се неки енглески есејиста позива на стихове једног од југословенских песника у намери да поткрепи своје тезе о поезији као једном од естетичких феномена.

На Ташмајдану, на ајдодневној кафи (снимио Ђорђе Трифуновић)

„То је велико славље народних корена Васка Попе. Његов универзални језик слика, који има снаге икс-зракова, делује лепо као и увек. Када је поетско ткиво вербалног значења потрто (мада је луцидан, вешт превод), нисмо препуштени реторичким мистеријама или лутањима: уместо тога пред нама су солидни хијероглифски предмети, који непосредно зраче смислом, духовни и солидни у исти мах, отворено саопштени и визионарски, подсећајући на Кекулеов сан склупчане змије. То је јединствена уметност која је имала среће са својим преводиоцем.”

Тед Хјуз

Почетком 1968. у Бечу је саопштено да је Аустријску државну награду за европску литературу добио српски песник Васко Попа. Ово признање пре Попе добила су два европска песничка великана: Збигњев Херберт (Пољска) и Вистан Хју Одн (Велика Британија). У Беч је допутовао са Хашом.

„Примам ову награду у првом реду као похвалу песништву мога народа и његовом језику. Све што један песник постигне у своме раду, дугује својим великим претходницима: од њих добија двоструку поуку о предању и обновљењу. Од њих се учи шта треба учинити да би се поновило чудо које се зове песма. Јер свака песма има све особине чуда које се своде на једину: на непоновљивост...” Васко Попа

Исте године „Просвета” му објављује *Споредно небо*.

На Ташмајдану у шетњи – Хаша и Васко Попа

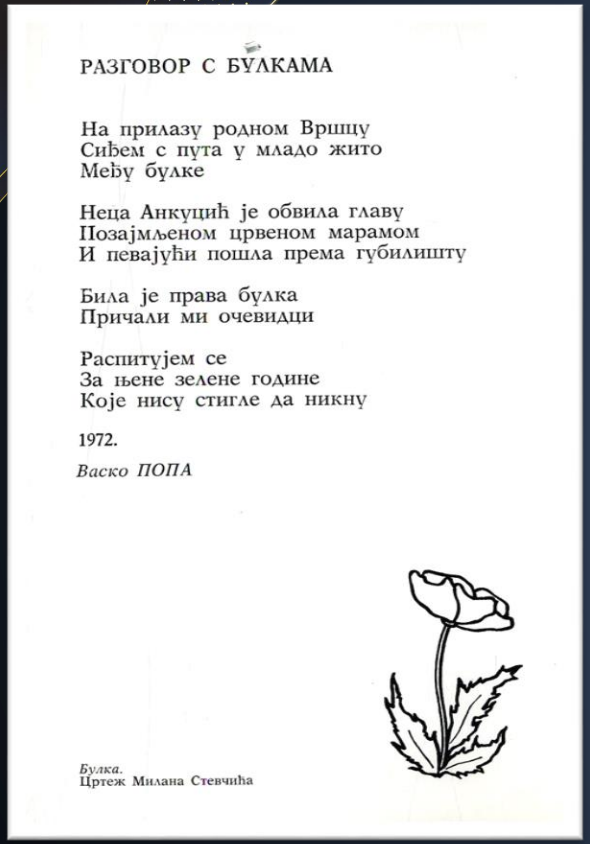

РАЗГОВОР С БУЛКАМА

На прилазу родном Вршцу
Сиђем с пута у младо жито
Међу булке

Неца Анкуцић је обвила главу
Позајмљеном црвеном марамом
И певајући пошла према губилишту

Била је права булка
Причали ми очевидци

Распитујем се
За њене зелене године
Које нису стигле да никну

1972.

Васко ПОПА

Булка.
Цртеж Милана Стевчића

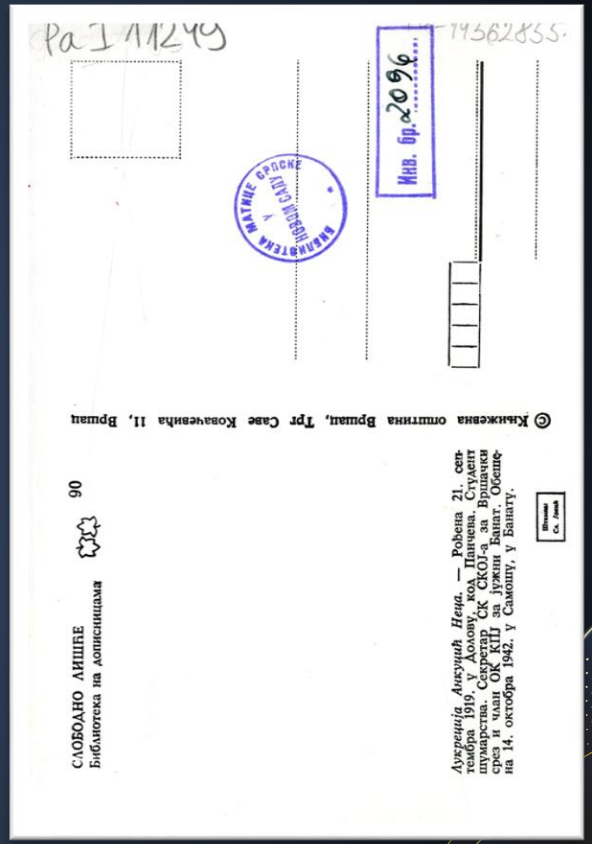

СЛОБОДНО ЛИШЋЕ
Библиотека на дописницама

90

Лукреција Анкуцић Неца. — Рођена 21. септембра 1919. у Долову код Панчева. Студент шумарске школе. Члан СКОЈ-а за Вршачки срез и члан ОК КПЈ за јужни Банат. Обешена на 14. октобра 1942. у Самошу, у Банату.

© Књижевна општина Вршац, Трг Саве Ковачевића 11, Вршац

Pa I 11249
Инв. бр. 2096
19562855
БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

Разгледнице са песмама Васка Попе

Pa I 11249

ПЕСНИКОВЕ ЛЕСТВИЦЕ

У Вршцу у предвечерје рата
Песник Дејан Бранков је изнајмио стан
У кући до наше

Замолио ме да наговорим оца
Да прислони лествице
Уз суседов зид

Из ноћи у ноћ је очекивао
Да ће доћи по њега
И спровести га у сабирни логор

Лествице су стајале
На означеном месту
Још дуго после његове погибије
На челу партизанског одреда

Уз дрвене пречаге се испела
Једна лоза тамјанике

Васко ПОПА

Грозд.
Цртеж Милана Стевчића

Pa I 10841

ВРШАЦ

У виноградаревој руци
Пруженој из облака
Златан грозд

У једном зрну кула од кукуруза
У другом чаробан брег
У трећем равница мајка

У осталим зрнима
Улице заспале у подне
И последње неукроћене гајде
Веће него Градска кућа

И неки високоучени звоници
И пшенични двори и школе тишине
И радионице људи-пчела

Виноградарева рука помаже
Грозду да зри
И брани га од птица златокрадица

На Брегу, у кући Каначких,
у лето 1972.

Васко ПОПА

Гајдаш.
Виньета из штампарије
М. П. Павловића (Вршац, 1897).

Pa I 10941

1972. – Издавачка кућа „Вук Караџић” објављује нову Попину књигу *Усправна земља*. Ова збирка излази и у Енглеској и у Сједињеним Америчким Државама, у издању Универзитета у Ајови, а у преводу и са предговором Ен Пенингтон.

1975. – Попа објављује песнички триптих: *Вучја со*, *Кућа насред друма* и *Рез* (Издавачка кућа „Вук Караџић”) за који је 1976. добио Награду „Бранко Миљковић” у Нишу.

1978. – Добија још једно значајно признање, највеће у то доба у Југославији – Награду АВНОЈ-а. Веома је превођен у свету, најпревођенији од југословенских писаца.

У редакцији Нолита
(у позадини Иван В. Лалић)

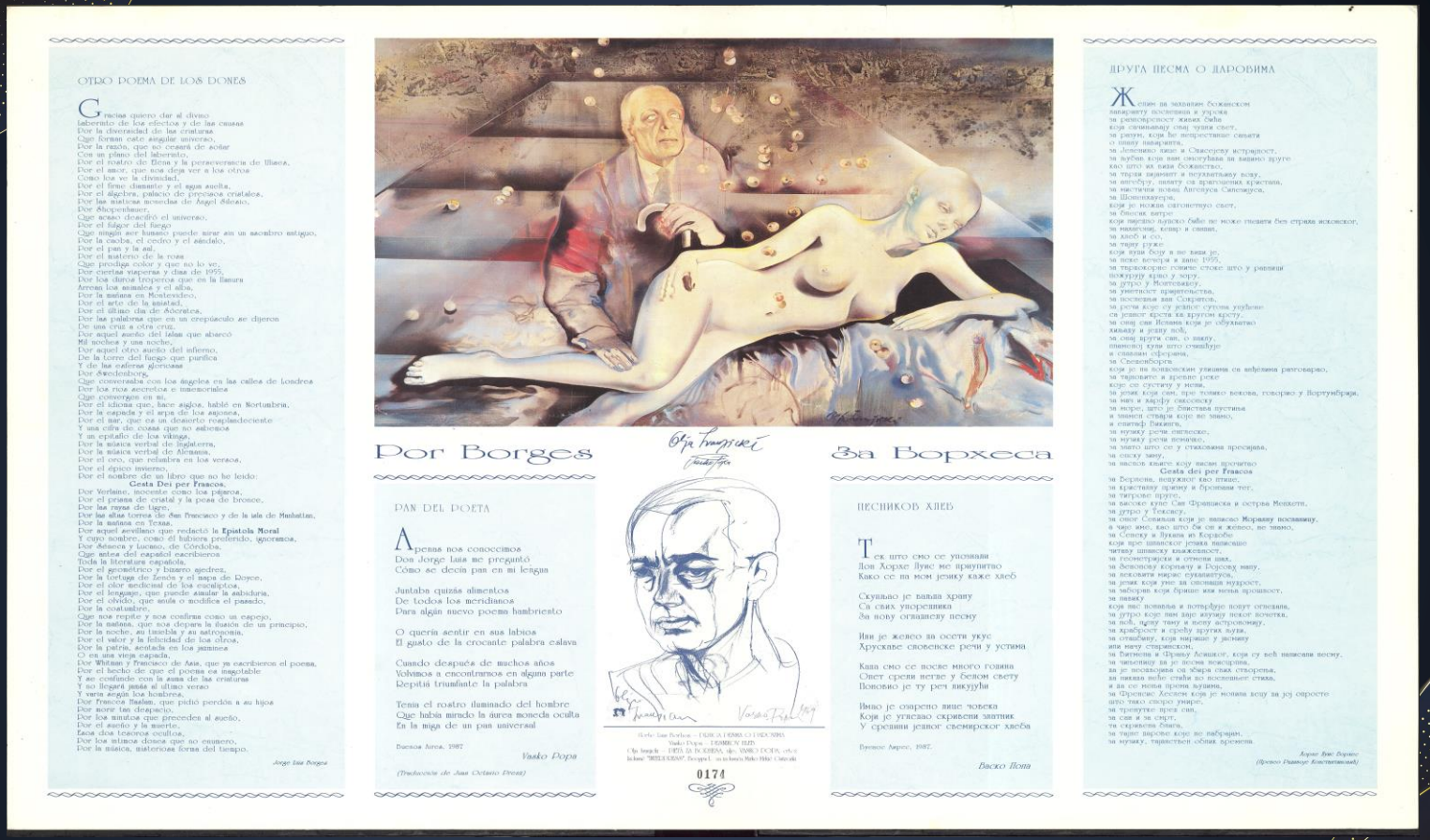

OTRO POEMA DE LOS DONES

Gracias quiero dar al divino
Laberinto de los efectos y de las causas
Por la diversidad de las criaturas
Que forman este singular universo,
Por la razón, que no cesará de soñar
Con un plano del laberinto,
Por el rostro de Elena y la perseverancia de Ulises,
Por el amor, que nos deja ver a los otros
Como los ve la divinidad,
Por el fino diamante y el agua suelta,
Por el álgebra, palacio de preciosos cristales,
Por las áticas monedas de Angel Silesio,
Por Schopenhauer,
Que acaso descifró el universo,
Por el fulgor del fuego
Que ningún ser humano puede mirar sin un asombro antiguo,
Por la caoba, el cedro y el sándalo,
Por el pan y la sal,
Por el misterio de la rosa
Que prodiga color y que no lo ve,
Por ciertas vísperas y días de 1955,
Por los días prósperos que en la llanura
Arrean los animales y el alba,
Por la mañana en Montevideo,
Por el arte de la amistad,
Por el último día de Sócrates,
Por las palabras que en un crepúsculo se dijeron
De una cruz a otra cruz,
Por aquel sueño del Islam que abarcó
Mil noches y una noche,
Por aquel otro sueño del infierno,
De la torre del fuego que purifica
Y de las esferas gloriosas
Por Swedenborg,
Que conversaba con los ángeles en las calles de Londres
Por los ríos secretos e inmemoriales
Que convergen en mí,
Por el idioma que, hace siglos, hablé en Nortumbria,
Por la espada y el arpa de los sajones,
Por el mar, que en un desierto resplandeciente
Y una cifra de cosas que no sabemos
Y un epitafio de los vikings,
Por la música verbal de Inglaterra,
Por la música verbal de Alemania,
Por el oro, que refulgía en los versos,
Por el épico invierno,
Por el nombre de un libro que no he leído:
Gesta Dei per Francos,
Por Verlaine, inocente como los pájaros,
Por el prisma de cristal y la pose de bronce,
Por las rayas de tigre,
Por las altas torres de San Francisco y de la isla de Manhattan,
Por la mañana en Texas,
Por aquel sevillano que redactó la **Epístola Moral**
Y cuyo nombre, como él hubiera preferido, ignoramos,
Por Séneca y Lucano, de Córdoba,
Que nutrea del español escribieron
Toda la literatura española,
Por el geométrico y bizarro ajedrez,
Por la tortuga de Zenón y el mapa de Royce,
Por el olor medicinal de los eucaliptos,
Por el lenguaje, que puede aludir la sabiduría,
Por el olvido, que anula o modifica el pasado,
Por la costumbre,
Que nos repite y nos confirma como un espejo,
Por la mañana, que nos depara la ilusión de un principio,
Por la noche, su tinieblas y su astronomía,
Por el valor y la felicidad de los otros,
Por la patria, sentada en los jazmines
O en una vieja espada,
Por Whitman y Francisco de Asís, que ya escribieron el poema,
Por el hecho de que el poema es inagotable
Y se confunde con la suma de las criaturas
Y no llegará jamás al último verso
Y varía según los hombres,
Por Francisco Haslam, que pidió perdón a su hijos
Por morir tan desgraciado,
Por los minutos que preceden al sueño,
Por el sueño y la muerte,
Esos dos tesoros ocultos,
Por los últimos dones que no enumero,
Por la música, misteriosa forma del tiempo.

Jorge Luis Borges

Por Borges

За Борхеса

ДРУГА ПЕСМА О ДАРОВИМА

Желим да захвалим божанском
лавиринту последица и узрока
за разноврсност живих бића
који сачињавају овај чудни свет,
за разум, који не престаје да сања
о плану лавиринта,
за Јелену лице и Одисејеву истрајност,
за љубав која нас оosposobљава да видимо друге
као што их види божанство,
за тврди дијамант и позајмљену воду,
за алгебру, палату од драгоцених кристала,
за кнежевске новце Анђеоуса Силезијуса,
за Шопенхајера,
који је можда сагонетнуо свет,
за бљеск ватре,
који видимо дубоко бића не може гледати без страха исконског,
за пилатовину, кедар и сандал,
за хлеб и со,
за тајну руже
која нуди боју а не види је,
за неке вечери и дане 1955,
за тврдокорне гомиле стоке што у равници
пожурују ка зору,
за јутро у Монтевидеу,
за умјетност пријатељства,
за последњи дан Сократа,
за речи које су размјенјене
са једног крста на другом крсту,
за сан сан Исламa који је обухватао
хиљаду и једну ноћ,
за сан другог сна, о паклу,
пламеној кули што очишћује
и сјајним сферама,
за Сведенборга
који је на лондонским улицама са анђелима разговарао,
за тајновите и древне реке
које се сустичу у мени,
за језик који сам, прије готово вијека,
за мене и ријеку сиксонску
за мирис, што је блистала пустиња
и тајанствене ствари које не знамо,
и епитаф Викинга,
за музику људске говоре,
за музику људске ријечи,
за злато што се у стиховима прелива,
за епску зиму,
за наслов књиге коју нисам прочитао
Gesta dei per Francos
за Верлена, невиђног као птице,
за кристалну призму и бронзану тежину,
за тигрове пруге,
за високе куле Сан Франциска и острва Менхетн,
за јутро у Тексасу,
за оног Севиљана који је написао **Моралну посланицу**,
а чије име, као што би он и желио, не знамо,
за Сенеку и Лукана из Кордобе
који прво шпанског језика написаше
читаву шпанску књижевност,
за геометријски и отмени шах,
за Зенонову корњачу и Роусову мапу,
за лековити мирис еукалиптуса,
за језик који уме да сугерише мудрост,
за заборав који брише или мења прошлост,
за навику
која нас понавља и потврђује попут огледала,
за јутро које нам даје илузију неког почетка,
за ноћ, њену таму и њену астрономију,
за храброст и срећу других људи,
за отаџбину, која мирише у јасмину
или живу старинском,
за Витмена и Франца Асишког, који су већ написали песму,
за чињеницу да је песма неисцрпна,
да је мијењамо од човјека свог створења,
да никад неће стићи до последњег стиха,
и да се мења према људима,
за Франсиса Хеслема који је молио њу за јој опросте
што тако споро умире,
за тренутке пред сан,
за сан и за смрт,
та скривена блага,
за тајне дарове које не набрајам,
за музику, тајанствену форму времена.

Хорхе Луис Борхес
(Превео Радивој Константиновић)

ПАН DEL POETA

Apenas nos conocíamos
Don Jorge Luis me preguntó
Cómo se decía pan en mi lengua

Juntaba quizás alimentos
De todos los meridianos
Para algún nuevo poema hambriento

O quería sentir en sus labios
El gusto de la crocante palabra eslava

Cuando después de muchos años
Volvimos a encontrarnos en alguna parte
Repitió triunfante la palabra

Tenía el rostro iluminado del hombre
Que había mirado la áurea moneda oculta
En la miga de un pan universal

Buenos Aires, 1987

Vasko Popa

(Traducción de Juan Octavio Prenz)

ПЕСНИКОВ ХЛЕБ

Тек што смо се упознали
Дон Хорхе Луис ме упутио
Како се на мом језику каже хлеб

Скупљао је вољна храну
Са свих упоредника
За нову огладнелу песму

Или је желео да осети укус
Хрскаве словенске речи у устима

Када смо се после много година
Опет срели негде у белом свету
Поновио је ту реч викујући

Имао је озарено лице човека
Који је угледао сакривени златник
У средини јеванског свемирског хлеба

Буенос Аирес, 1987.

Васко Попа

0174

„За Борхеса” / Васко Попа

Пл IV 587

МАНАСИЈА

Плаво и златно
Последњи прстен видика
Последња јабука сунца

Зографе
Докле твој поглед допире

Чујеш ли коњицу ноћи
Алах или лалах

Кичица твоја не дрхти
Боје се твоје не плаше

Ближи се коњица ноћи
Алах или лалах

Зографе
Шта ли видиш на дну ноћи

Златно и плаво
Последња звезда у души
Последњи бескрај у оку

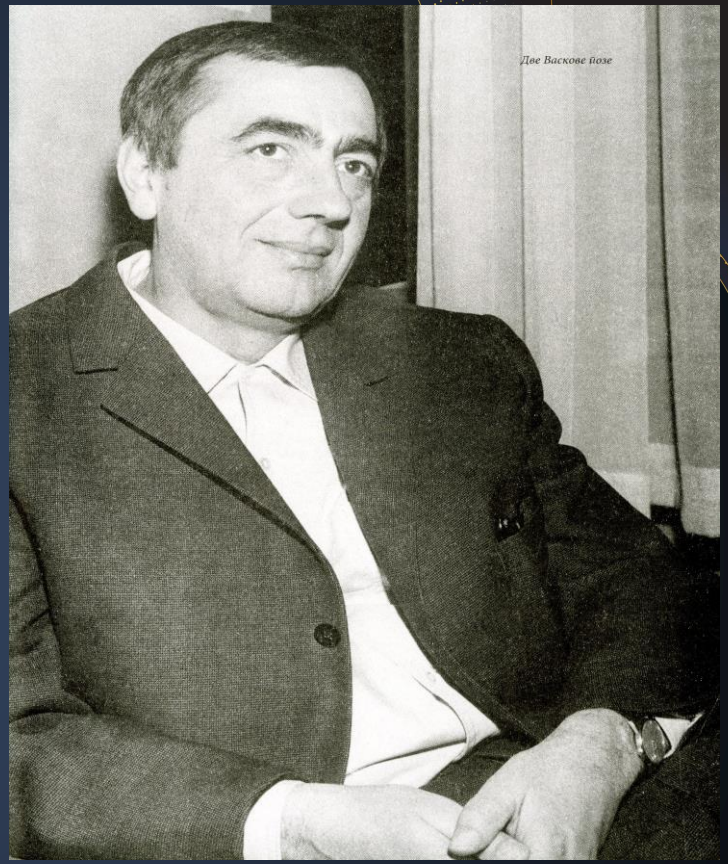

БМС III 458852

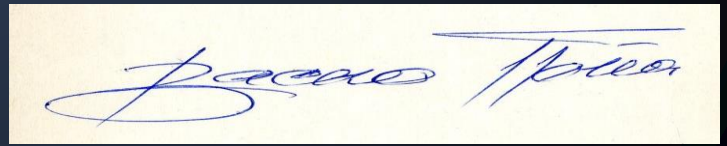

1979. – Изабран је у нову управу Матице српске – као један од потпредседника, а исте године приступио је и новооснованој Војвођанској академији наука и уметности као један од оснивача.

Скупштина Матице српске, 28. II 1979.

CXCVII - 119

Скупштина Матице српске, 16. II 1981.

CXCVI - 231

1980. – „Нолит” објављује дела Васка Попе у седам књига. По оцени критике и читалаца реч је о својеврсном издавачком подухвату (књиге су штампане ћирилицом, на финој хартији).

1981. – Објављује осму књигу песама *Рез*, такође у издању „Нолита”, а као члан Савета *Летописа Матице српске* залаже се да овај најстарији књижевни часопис постане „модеран часопис акције”.

ССII - 8-1

Б. Радовић, Д. Драгојевић, В. Попа

CXCVI - 249

В. Попа. Д. Попов, Б. Радовић

CCII - 90

Крајем 1984. настаје „чудесни циклус” песама Васка Попе „Мала кутија” (коначна верзија, започета 1970. године), а објављен у *Савременику* (нова серија). Песме из прве верзије овог циклуса већ су објављене у најугледнијим књижевним часописима на енглеском, немачком, италијанском, словачком, француском, грчком, шпанском, холандском језику и низу других језика.

ПРЕПРЕКЕ

Малој кутији расту први зуби

БМС I 46785

В. Попа, Б. Јовановић и С. Мајсторовић са Х. Муром

БМС III 458852

У Љубљани, у време Фестивала фолклора

1990. – У суботу, 5. јануара, умро је Васко Попа, у шездесет деветој години.

„А на сам Божић, препуна дворана „Француске 7”, Добрица Ћосић, Стеван Раичковић, Матија Бећковић, Ђорђија Вуковић, учинили су да опроштај од Васка Попе не буде комеморација, већ један празнични чин достојанства и захвалности великом песнику.”

Гојко Тешић

„Писао је само стихове… јер, све што је овај умни и сензибилни човек сазнао и осетио – сажео је и кондензовао до крајњих могућих граница које је поднео богати и разуђени српски језик на којем је певао. Био је мајстор, маг језика… Своју поезију је готово подвижнички лишио свега трошног – свог интимног и друштвеног живота. Из њега се неће сазнати како је живео овај велики песник.”

Стеван Раичковић

КОЊ

Обично
Осам ногу има

Између вилица
Човек му се настанио
Са своје четири стране света
Тада је губицу раскрвавио
Хтео је
Да прегризе ту стабљику кукуруза
Давно је то било

У очима лепим
Туга му се затворила
У круг
Јер друм краја нема
А целу земљу треба
За собом вући.

ПРЕ ИГРЕ

Зорану Мишићу

Зажмури се на једно око
Завири се у себе у сваки угао
Погледа се да нема ексера да нема лопова
Да нема кукавичјих јаја

Зажмури се и на друго око
Чучне се па се скочи
Скочи се високо високо високо
До наврх самог себе

Одатле се падне свом тежином
Данима се пада дубоко дубоко дубоко
На дно свога понора

Ко се не разбије у парампарчад
Ко остане читав и читав устане
Тај игра

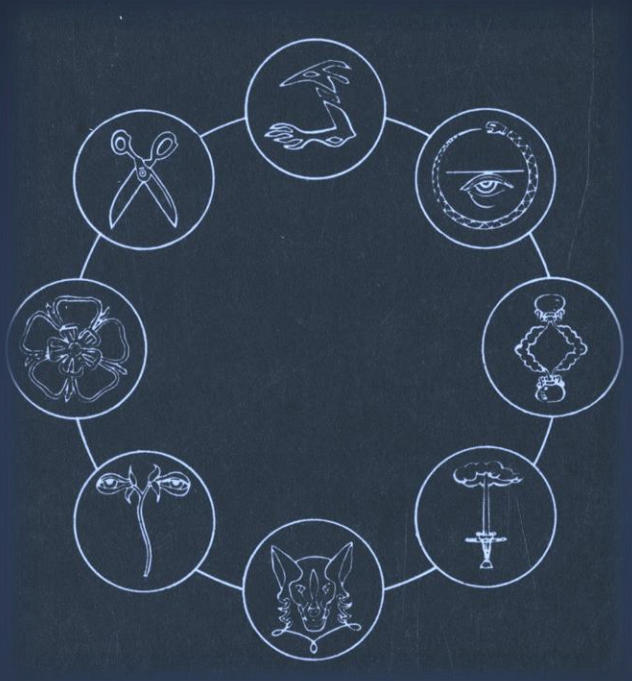

ДЕЛА
(избор)

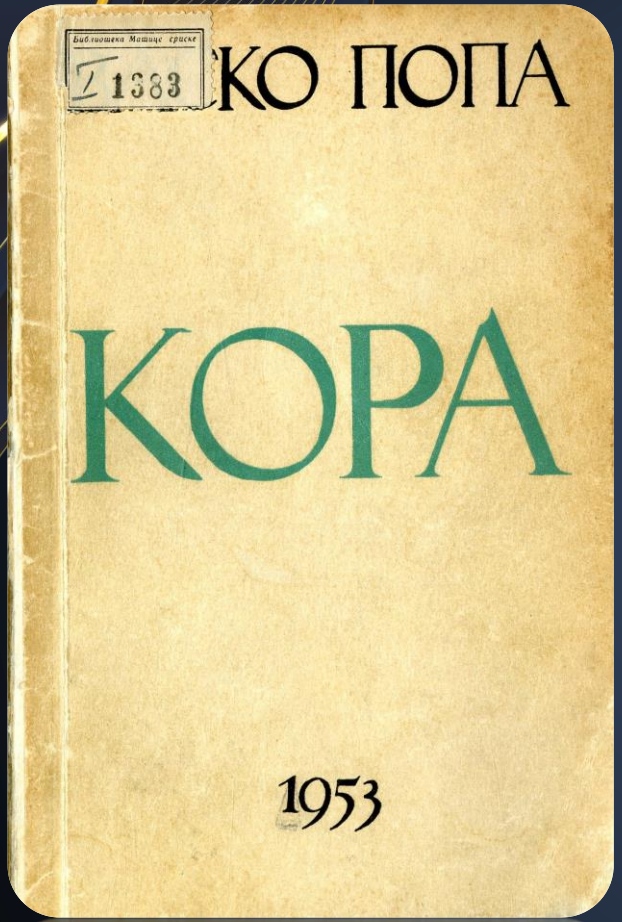
Библиотека Матице српске
I 1383
ВАСКО ПОПА
КОРА
1953

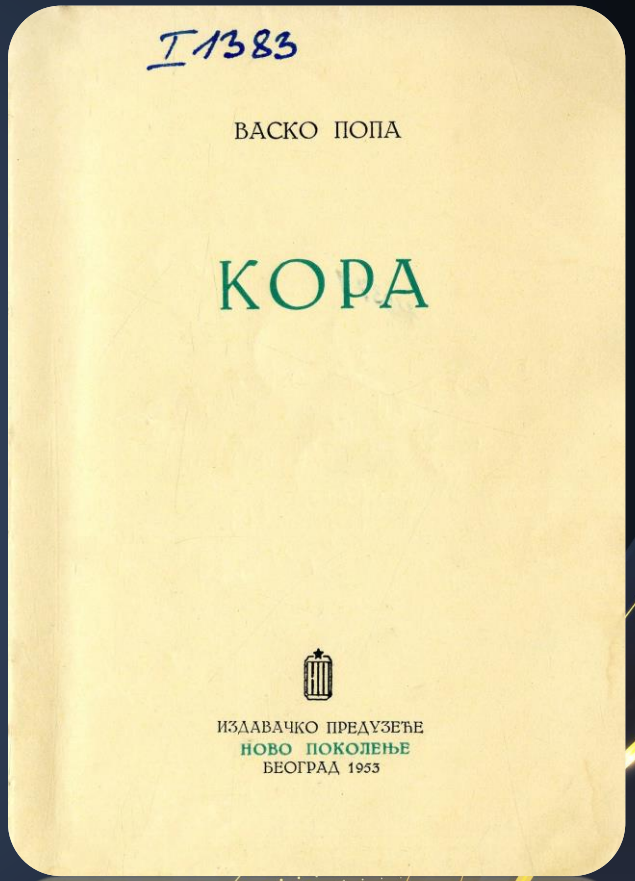
I 1383
ВАСКО ПОПА
КОРА
ИЗДАВАЧКО ПРЕДУЗЕЋЕ
НОВО ПОКОЛЕЊЕ
БЕОГРАД 1953

РД II 784

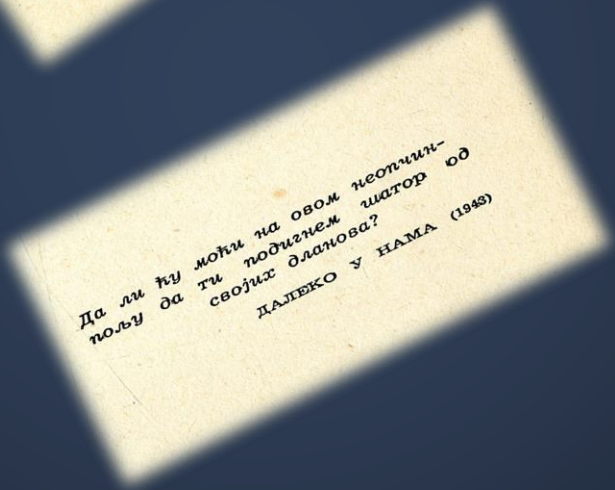

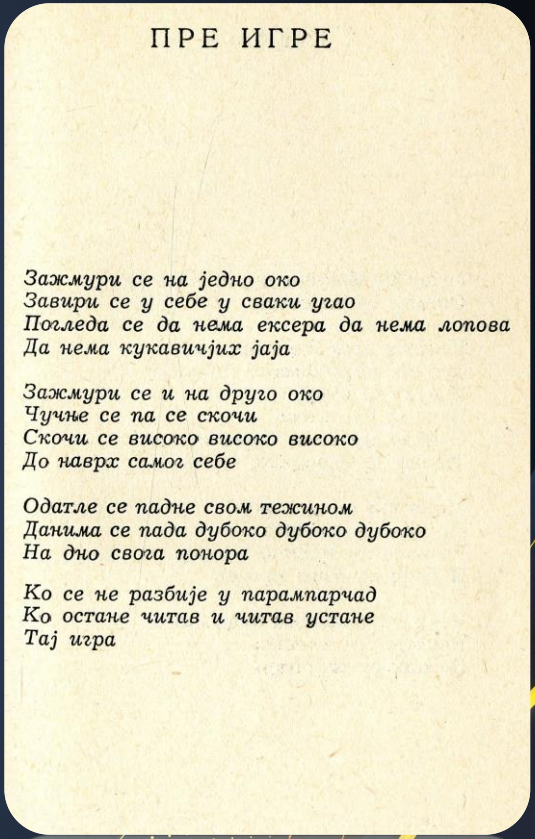

ПРЕ ИГРЕ

Зажмури се на једно око
Завири се у себе у сваки угао
Погледа се да нема ексера да нема лопова
Да нема кукавичјих јаја

Зажмури се и на друго око
Чучње се па се скочи
Скочи се високо високо високо
До наврх самог себе

Одатле се падне свом тежином
Данима се пада дубоко дубоко дубоко
На дно свога понора

Ко се не разбије у парампарчад
Ко остане читав и читав устане
Тај игра

Рд II 784

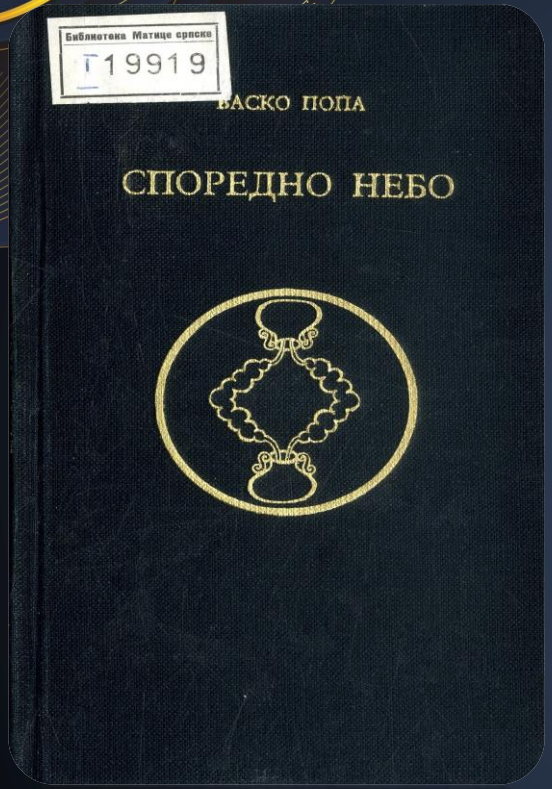

ВАСКО ПОПА

СПОРЕДНО НЕБО

ПРОСВЕТА • БЕОГРАД

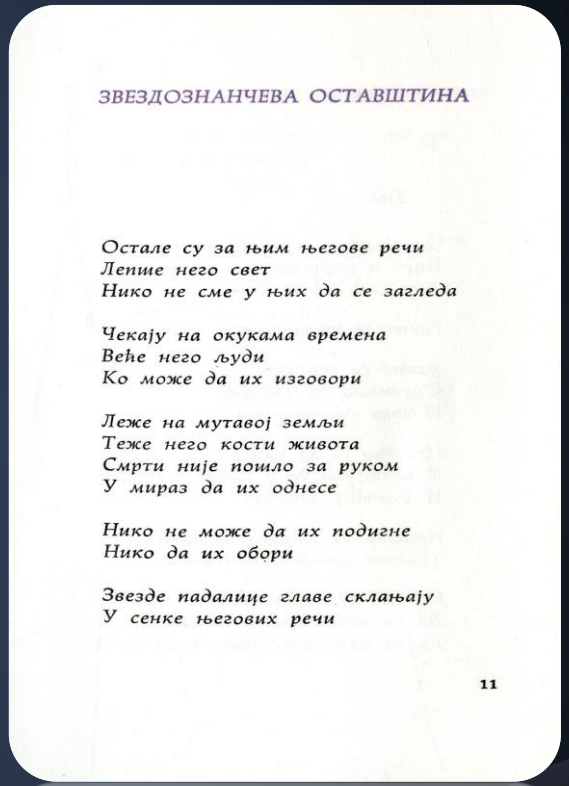

ЗВЕЗДОЗНАНЧЕВА ОСТАВШТИНА

Остале су за њим његове речи
Лепше него свет
Нико не сме у њих да се загледа

Чекају на окукама времена
Веће него људи
Ко може да их изговори

Леже на мутавој земљи
Теже него кости живота
Смрти није пошло за руком
У мираз да их однесе

Нико не може да их подигне
Нико да их обори

Звезде падалице главе склањају
У сенке његових речи

11

БМС I 19919

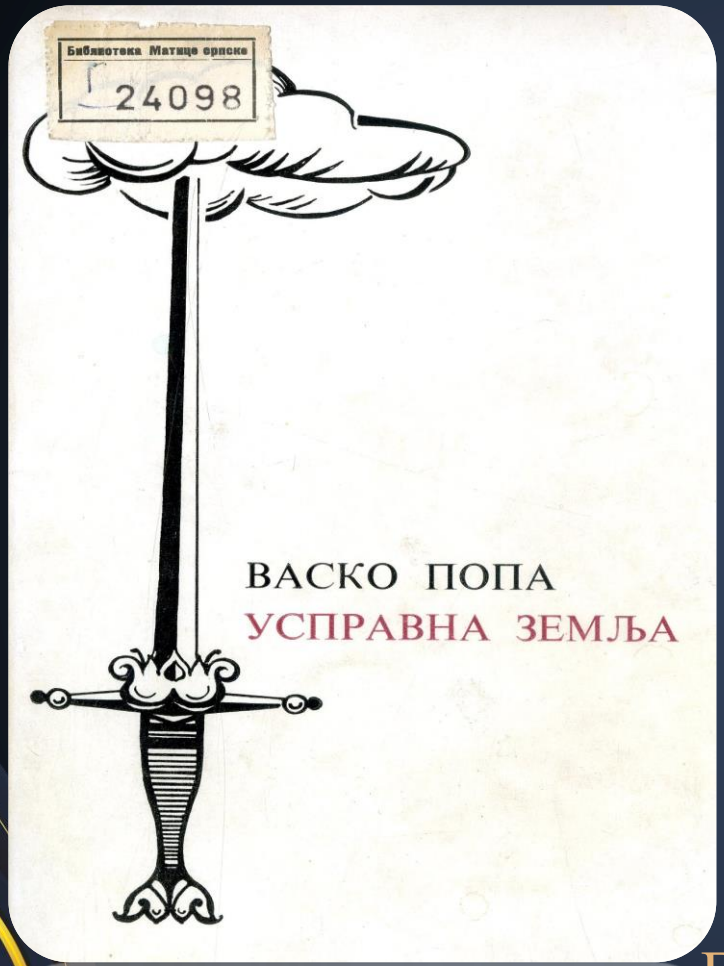
Библиотека Матице српске
24098
ВАСКО ПОПА
УСПРАВНА ЗЕМЉА

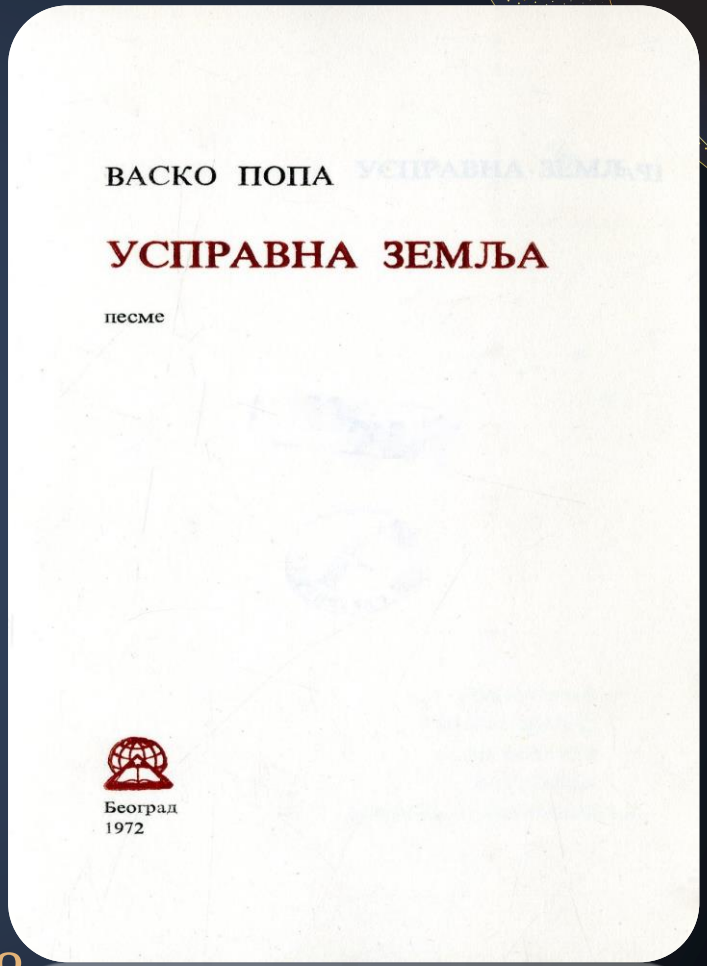
ВАСКО ПОПА
УСПРАВНА ЗЕМЉА
песме
Београд
1972

БМС I 24098

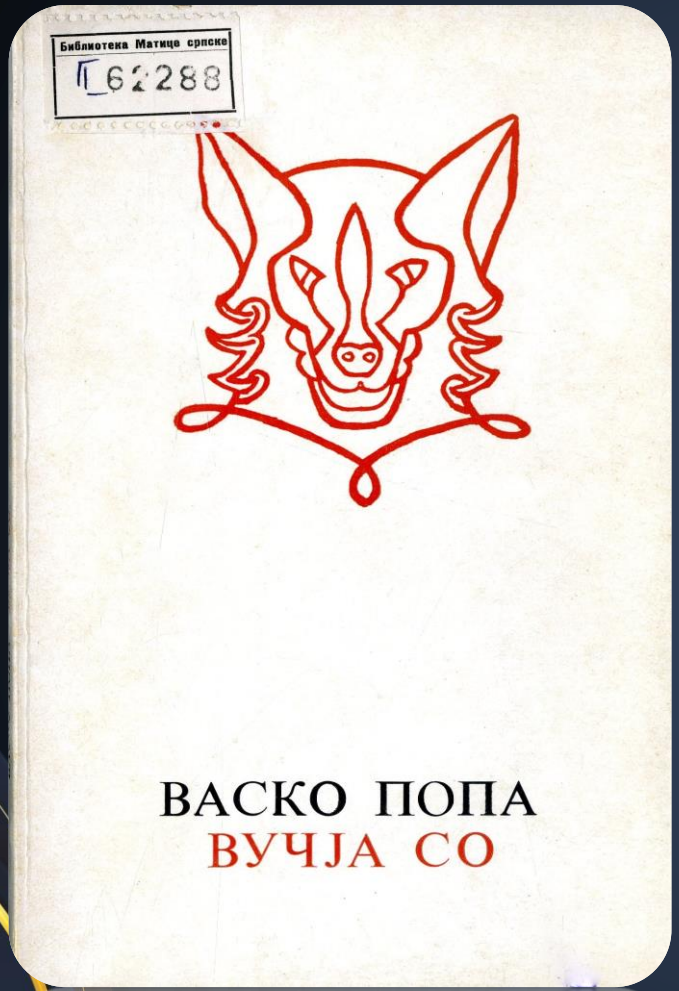
Библиотека Матице српске
62288
ВАСКО ПОПА
ВУЧЈА СО

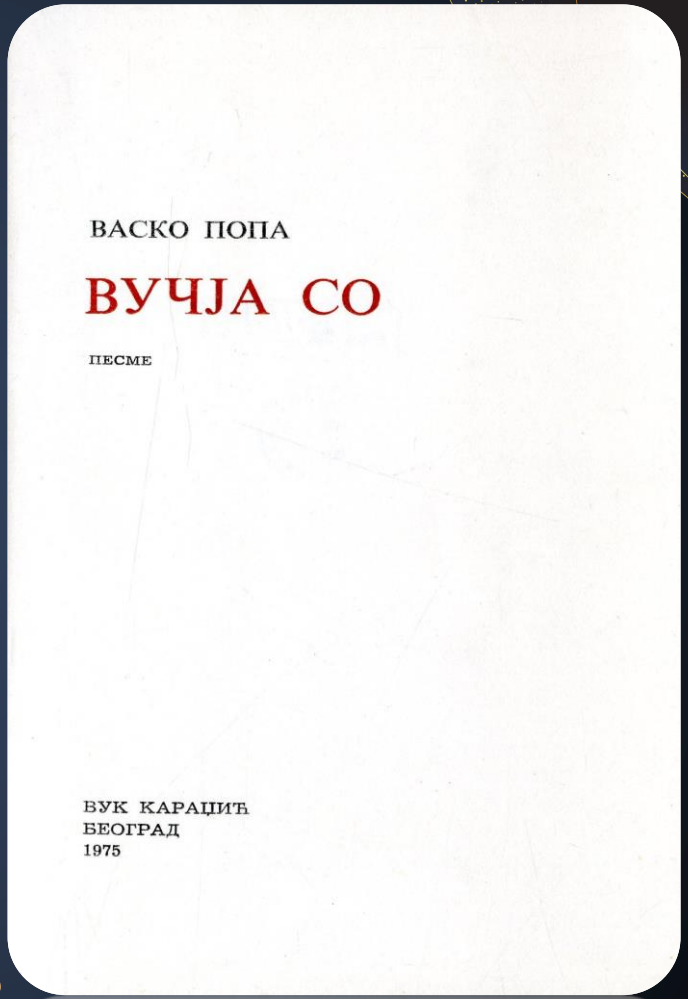
ВАСКО ПОПА
ВУЧЈА СО
ПЕСМЕ
ВУК КАРАЏИЋ
БЕОГРАД
1975

БМС II 62288

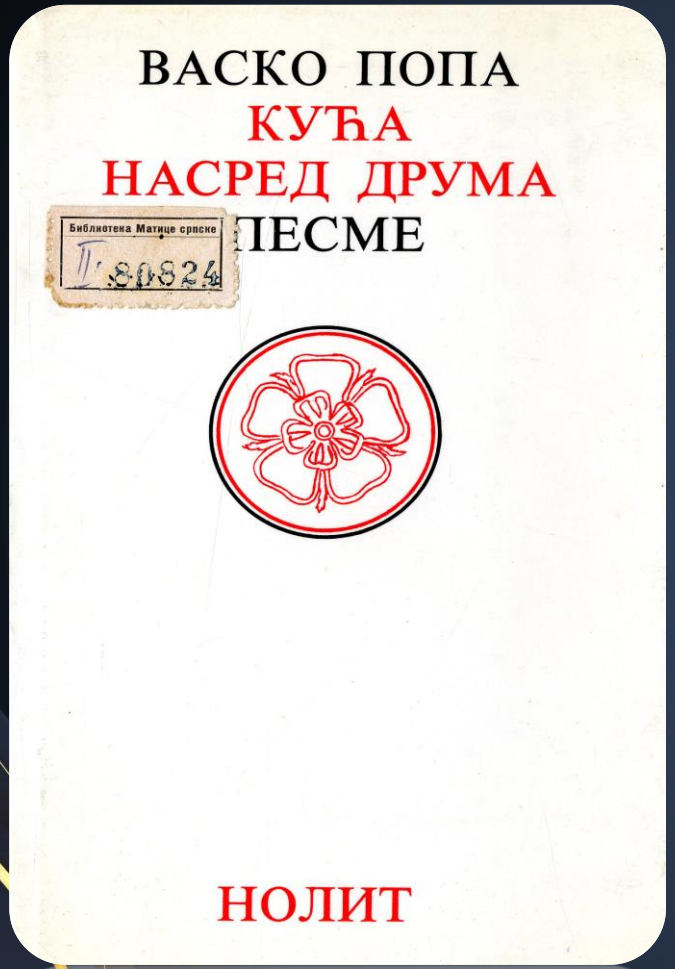

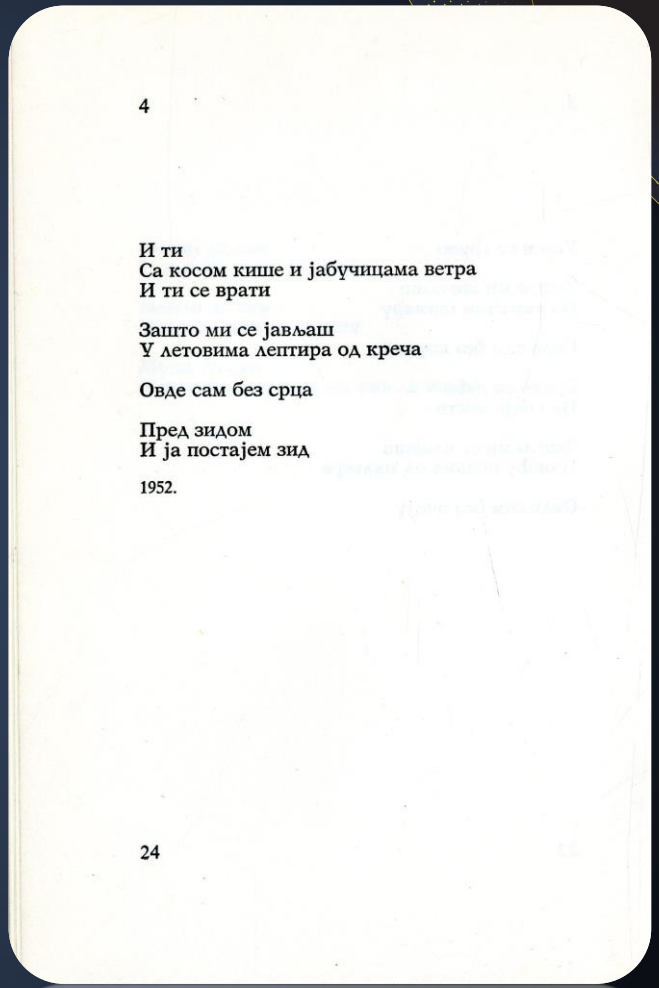

4

И ти
Са косом кише и јабучицама ветра
И ти се врати

Зашто ми се јављаш
У летовима лептира од креча

Овде сам без срца

Пред зидом
И ја постајем зид

1952.

24

БМС II 80824

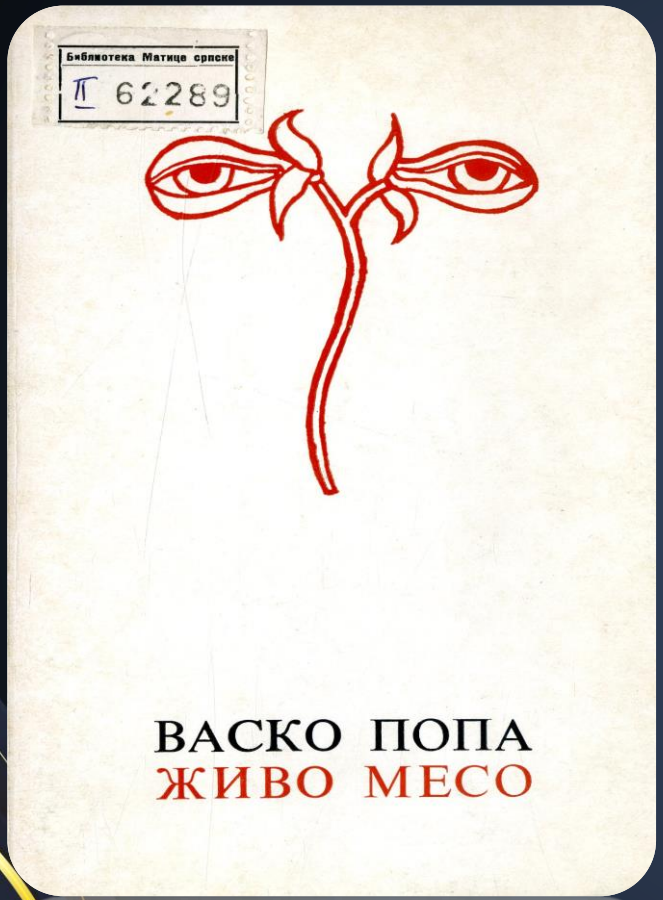
Библиотека Матице српске
II 62289
ВАСКО ПОПА
ЖИВО МЕСО

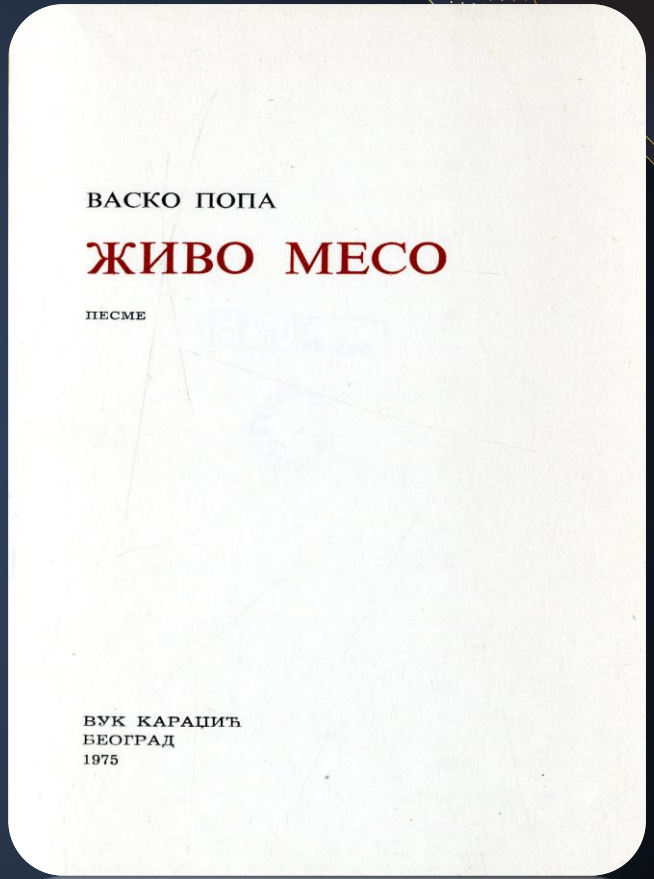
ВАСКО ПОПА
ЖИВО МЕСО
ПЕСМЕ
ВУК КАРАЏИЋ
БЕОГРАД
1975

БМС II 62289

ВАСКО ПОПА
РЕЗ
ПЕСМЕ

Библиотека Матице српске
II 82990

НОЛИТ

ВАСКО ПОПА • ДЕЛА

КОРА

НЕПОЧИН-ПОЉЕ

СПОРЕДНО НЕБО

УСПРАВНА ЗЕМЉА

ВУЧЈА СО

ЖИВО МЕСО

КУЋА НАСРЕД ДРУМА

РЕЗ

ВАСКО ПОПА

РЕЗ

ПЕСМЕ

НОЛИТ / БЕОГРАД

БМС II 82990

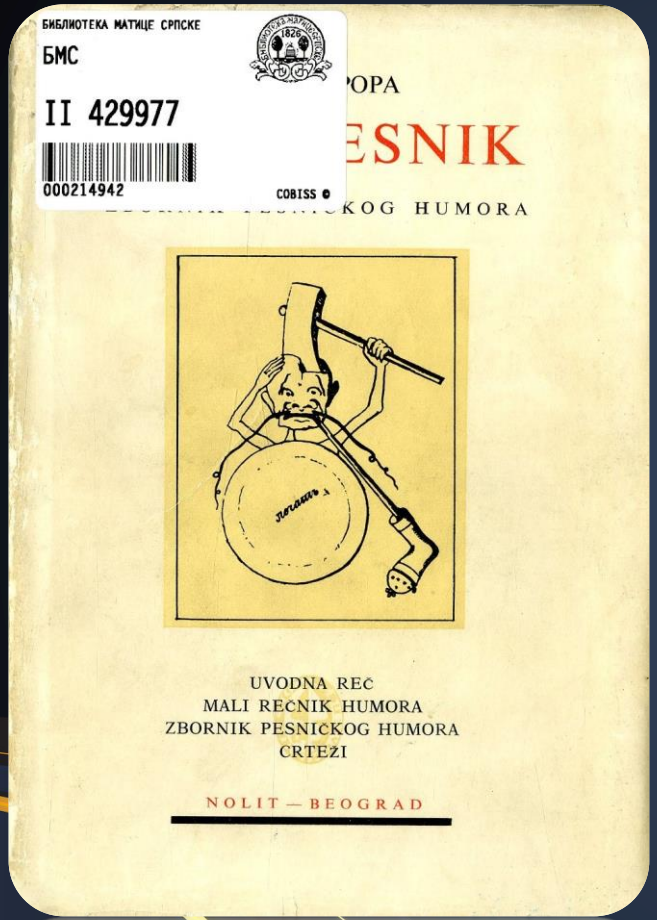

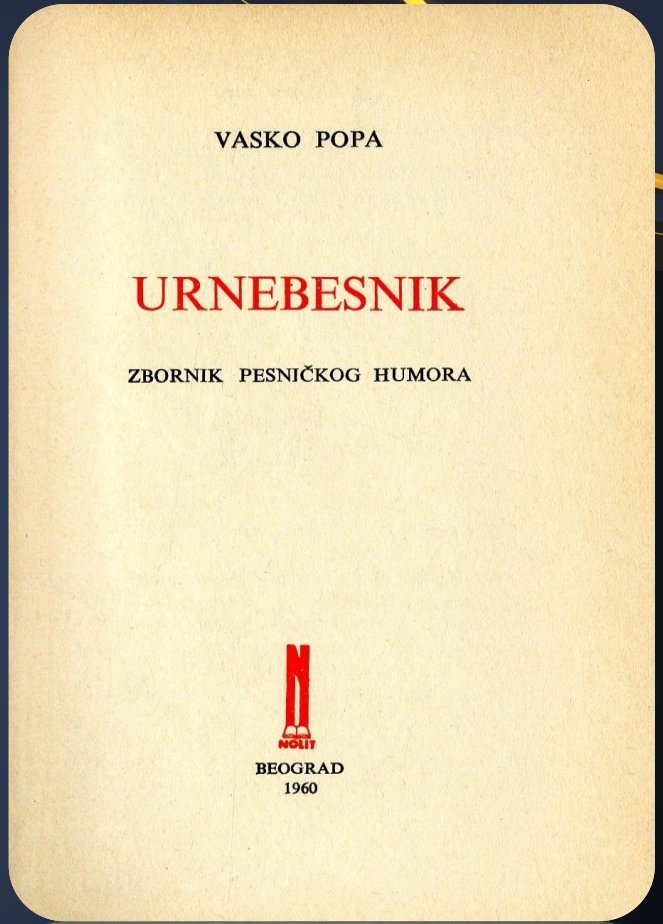

БМС II 429977

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ
БМС
II 429973
000200986
COBISS ©

POPA

JABUKA

H UMOTVORINA

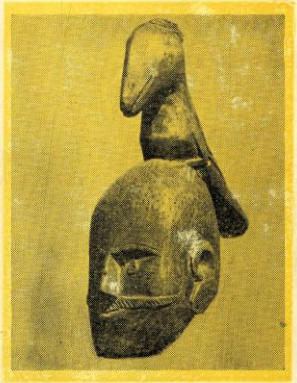

NARODNE PESME * POSLOVICE * ZAGONETKE * VRADŽBINE * KLETVE * ZAKLETVE * BROJANICE * BRZALICE * PRIPOVETKE

NOLIT — BEOGRAD

BIBLIOTEKA
ORFEJ

Urednik
ZORAN MIŠIĆ

VASKO POPA

OD ZLATA JABUKA

Naša narodna poezija cvetala je i sazrevala u samom srcu stoletnih noći. U toku tamnih vekova stvoren je zlatni vek naše književnosti. Naša klasika jedina i prava. Razdoblje naše literature koje iz nepojamnih daljina sjaji svojom čudesnom lepotom i koje nije prestalo i neće nikada prestati da obasjava pesničko stvaranje na ovoj šaci zemlje pod ovim nebom.

Narodni pesnik kao da još čini jedno s prirodom oko sebe, još čuje kako cveće raste, kako se pile leže iz jajeta, kako se zvezde množe. U njegovoj pesmi sama zemlja i sunce srce otvore i oglase se ljudskim glasom. Njegovi ritmovi izražavaju i samu igru sunčevih zrakova i vetrova i grana. Njegovim očima i sam kamen i drvo progledaju i stasaju kako samo on, čovek-pesnik, ume da stasa.

Ta svemirska mera kojom su merene, izmerene i date sve stvari u našoj narodnoj poeziji, bilo da je reč o čoveku ili o mravu i zvezdi, daju narodnom pesničkom govoru jednu opčinjujuću draž kojoj nijedno naše pokolenje ne može odoleti.

(Iz uvodne reči)

VASKO POPA

OD ZLATA JABUKA

RUKOVET NARODNIH UMOTVORINA

NOLIT

BEOGRAD
1958

БМС II 429973

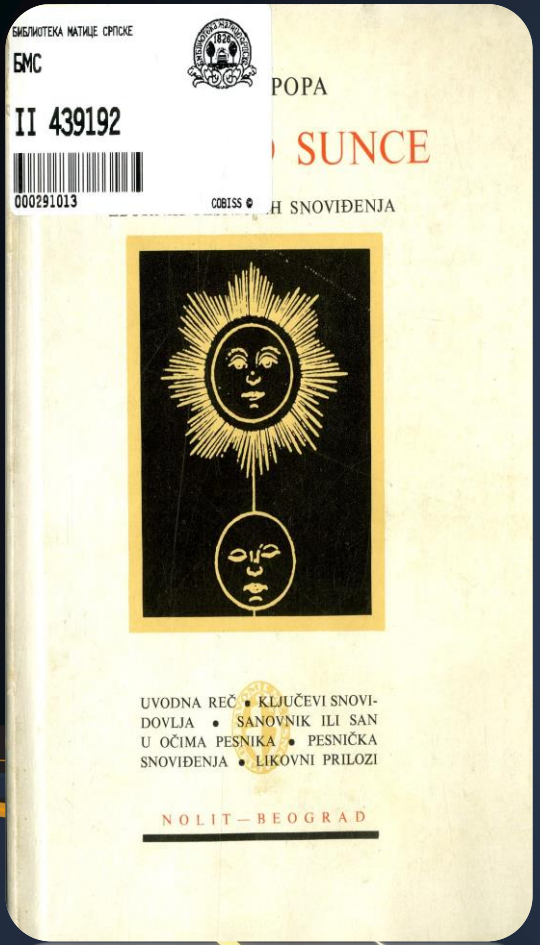

Sanjao sam sanovnik u kome sami pesnici tumače svoje snove i svoja viđenja. Sanjao sam čarobnu kutiju u kojoj su skriveni ključevi snovidovlja. Ko želi da nauči kako se tim ključevima barata, neka kutiju otvori. Najbolje je da se to uradi oko ponoći.

Vasko POPA

Sunce (Fisika *Atanasija Stojkovića*)

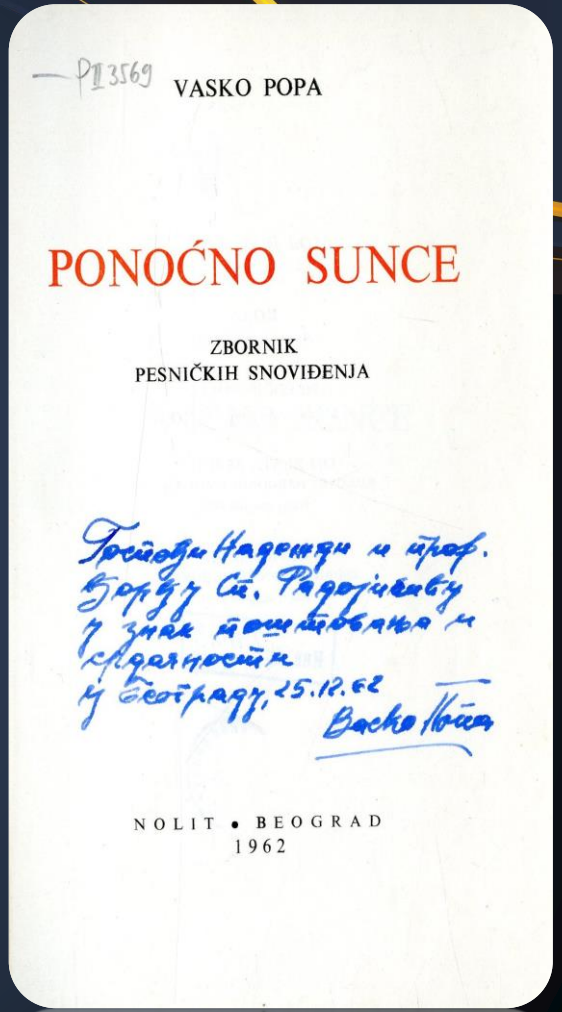

БМС II 439192

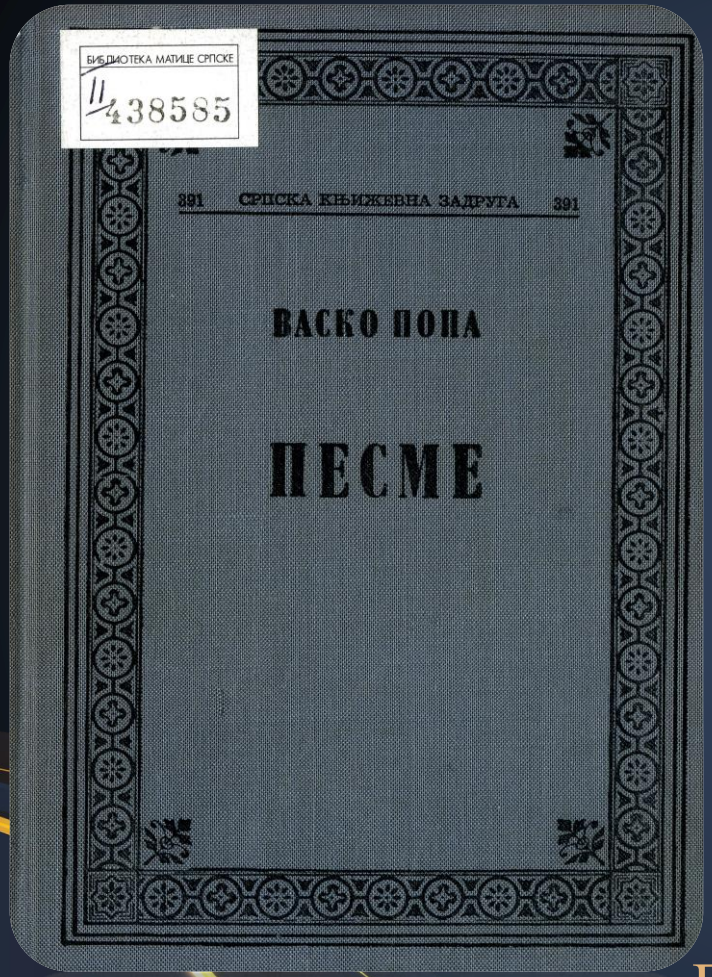

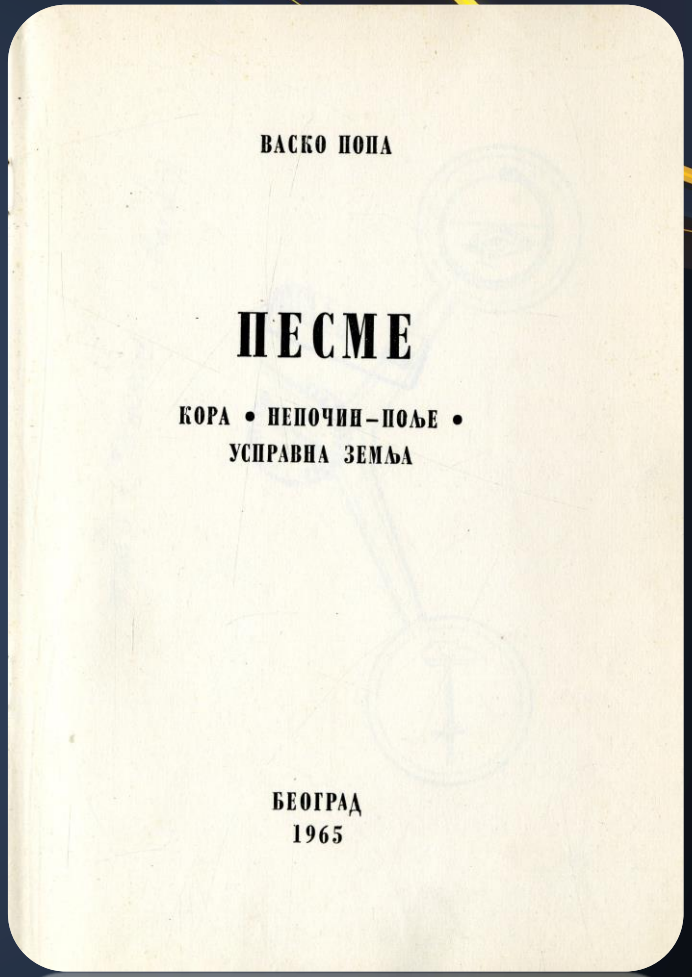

ВАСКО ПОПА

ПЕСМЕ

КОРА • НЕПОЧИН–ПОЉЕ •
УСПРАВНА ЗЕМЉА

БЕОГРАД
1965

БМС II 438585

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ
II 435689

СКО ПОПА

САБРАНЕ ПЕСМЕ

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ
II 435689
000815045
COBISS

БМС II 435689

ГОВОР У ПРАЗНО

Шта ти то говориш? Реч ти је на реч узјахала, реч ти се на речи пече, реч ти се у речи смеје. Ко да те разуме? Коме ти то говориш? Коме?

Говориш зиду. Говориш мраку, говориш у мрак. Говориш ватруштини. Говориш ругобама из својих ружних снова. Говориш својој смрти. Говориш Њеној смрти, говориш смрти. Говориш водурини. Говориш празнини, говориш у празно.

Којим речима да се, рецимо, обратиш зиду? Нека онај, који те не разуме, покуша да разговара с мраком. Да га чујемо како ће проговорити.

Осим људи, постоји на овом свету још понеко и понешто што ти на пут стаје. Додуше, и сам знаш да би се с празнином најлепше споразумео ако би се и ти у празнину претворио па с њом њеним језиком расправљао. Само, пази да нећеш! Ти не можеш из својих речи, које, ма како их ти употребљавао, остају људске. Свачије, дакле.

Друга је, наравно, ствар зашто ти уопште говориш са свим оним што си, малочас, набројао. Зашто? Прво, зато што ти се реч сама отме из грла када се са свом том силом судари. Друго, зато што ти се чини да одговоре на питања, која ти дане пију и ноћи једу, не треба тражити заобилазним путем. Под водом си. Питаш воду. У ватри си. Питаш ватру. Пред смрћу си. Питаш смрт.

1957.

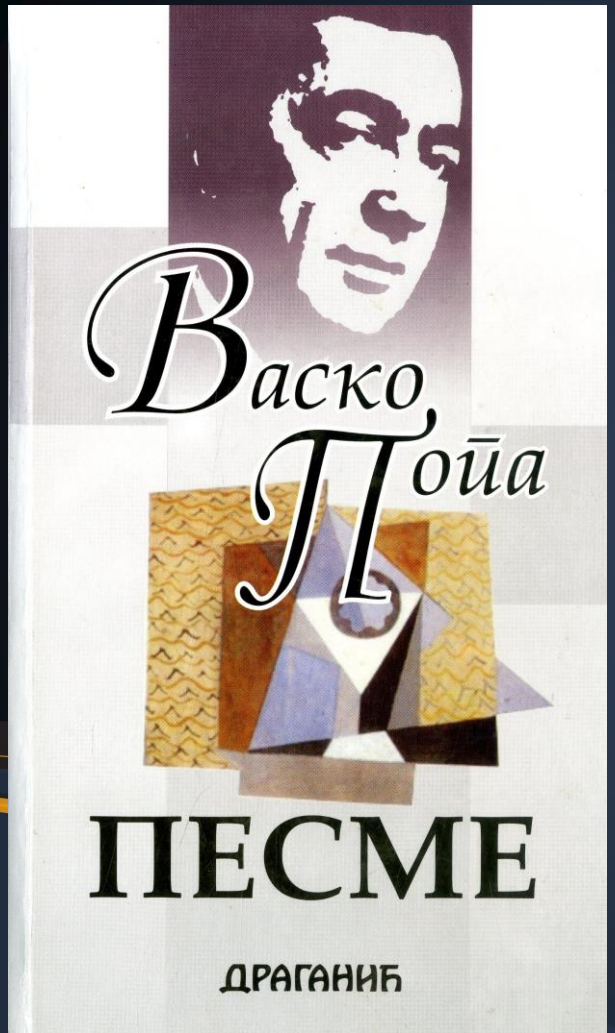

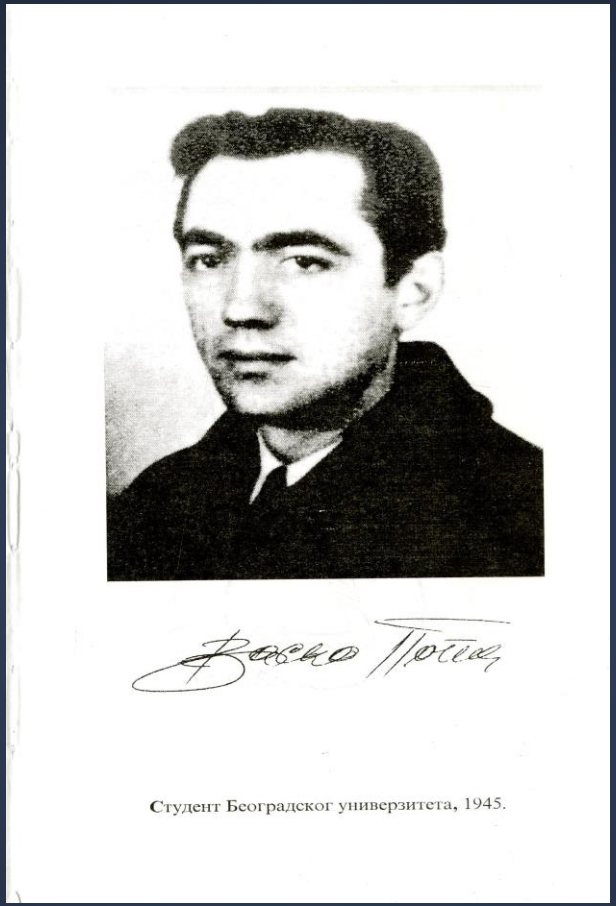

БМС II 477961

Песма

Осванеш и погледаш: све је већ ту, и дрво и змија и камен и сунце. Ништа на тебе није чекало. Ништа се на тебе не осврће, ништа тебе не пита, све то стоји и иде по своме.

И онда, из неког дубљегината, из чега ли, кренеш и ти да од блата, од сна, од голог даха, од чега год стигнеш, нешто, нешто своје, онако по своме створиш. Пустиш то у свет и стрепиш: не знаш хоће ли проходати, проговорити, хоће ли опстати.

И буде ли тако, а тако бива ретко, убрзо то твоје, од тебе створено, стане по белом свету да хода, и оно, по своме.

Па да ли то онда волиш?

1953.

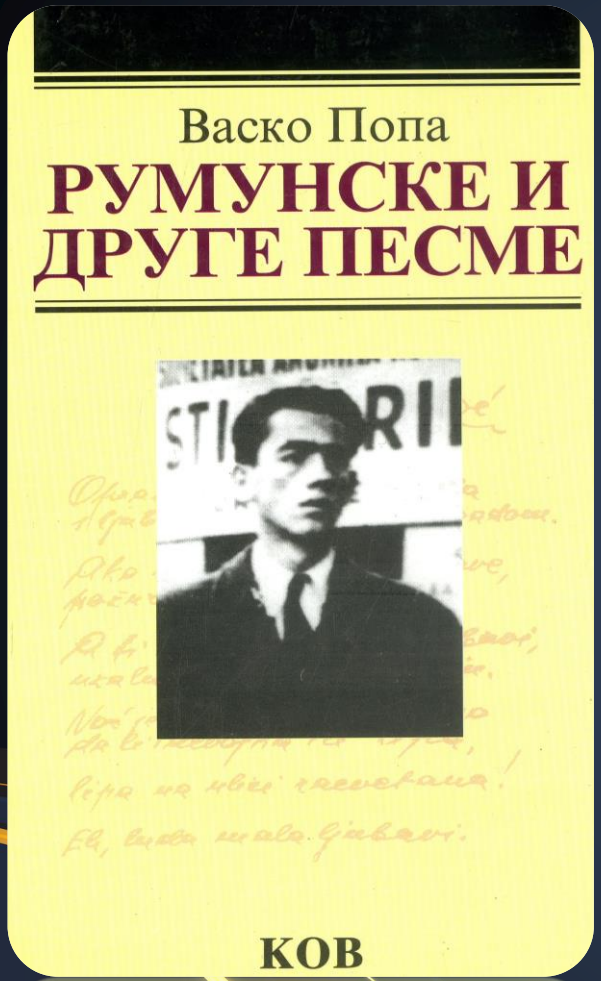

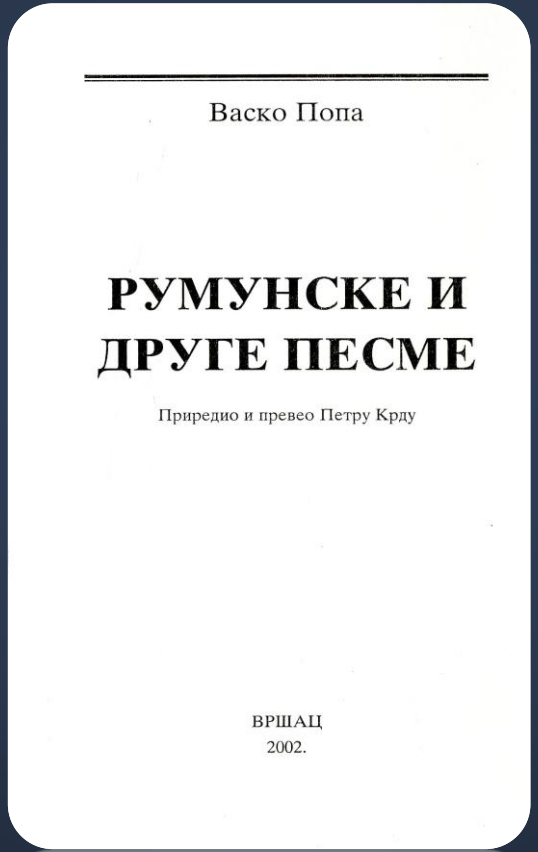

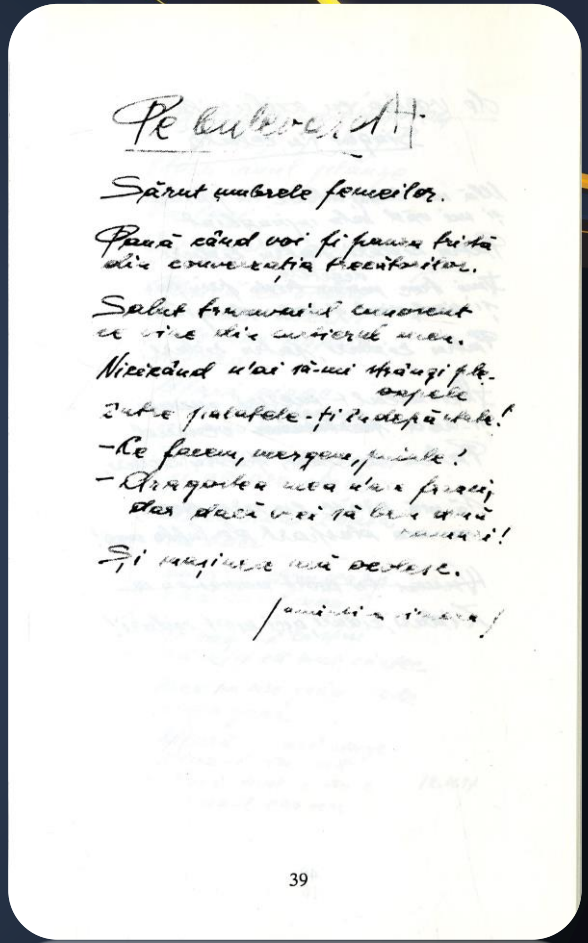

БМС II 454320

ВАСКО ПОПА

МАЛА КУТИЈА

ИЗАБРАНЕ ПЕСМЕ

Избор и поговор
Миленко Пајић

НОЛИТ • БЕОГРАД
Књиж.пред. ЖИРАВАЦ • ПОЖЕГА

2004

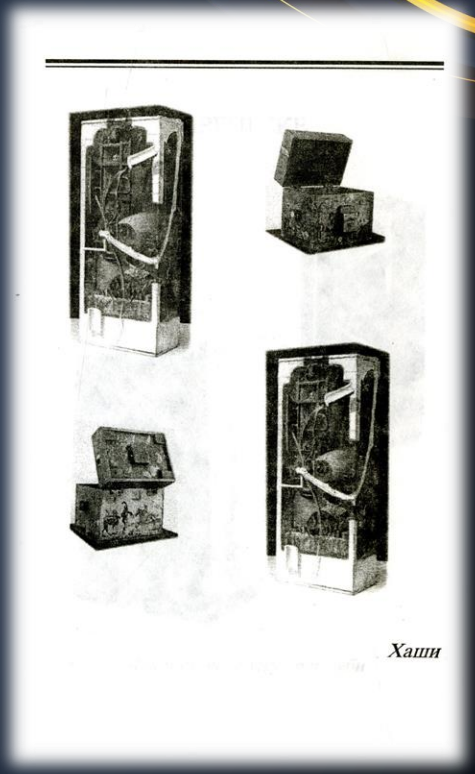

Хаши

БМС I 46785

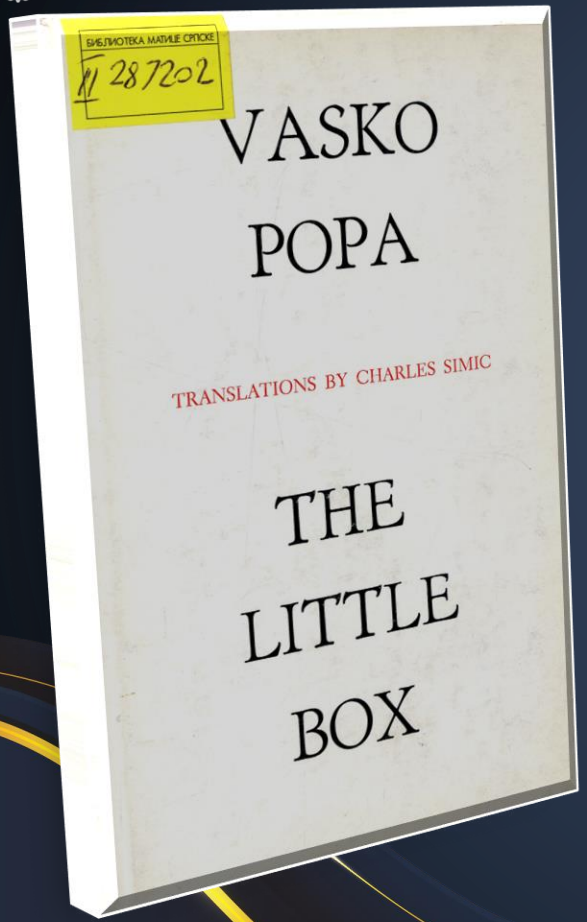

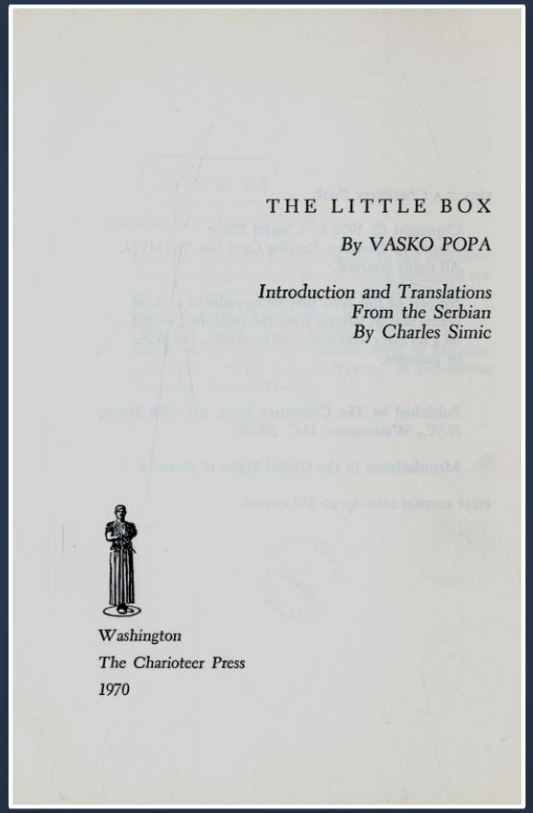

THE LITTLE BOX

By VASKO POPA

Introduction and Translations
From the Serbian
By Charles Simic

Washington
The Charioteer Press
1970

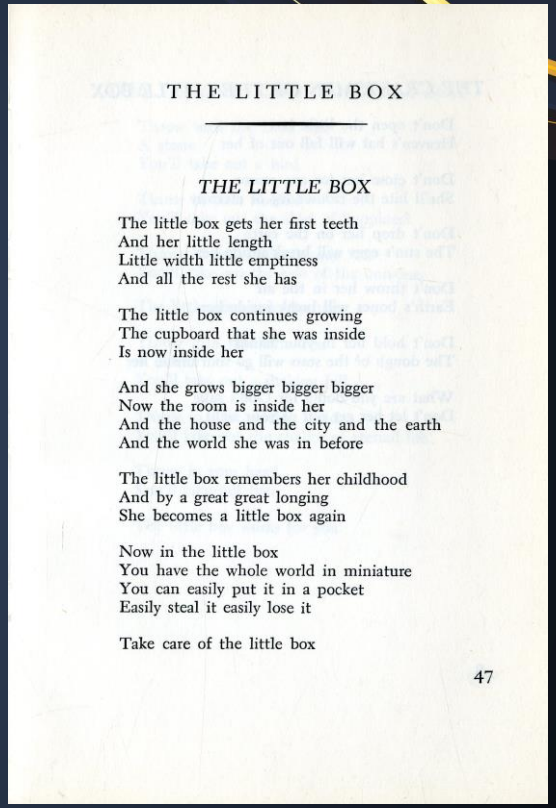

THE LITTLE BOX

THE LITTLE BOX

The little box gets her first teeth
And her little length
Little width little emptiness
And all the rest she has

The little box continues growing
The cupboard that she was inside
Is now inside her

And she grows bigger bigger bigger
Now the room is inside her
And the house and the city and the earth
And the world she was in before

The little box remembers her childhood
And by a great great longing
She becomes a little box again

Now in the little box
You have the whole world in miniature
You can easily put it in a pocket
Easily steal it easily lose it

Take care of the little box

47

БМС II 287202

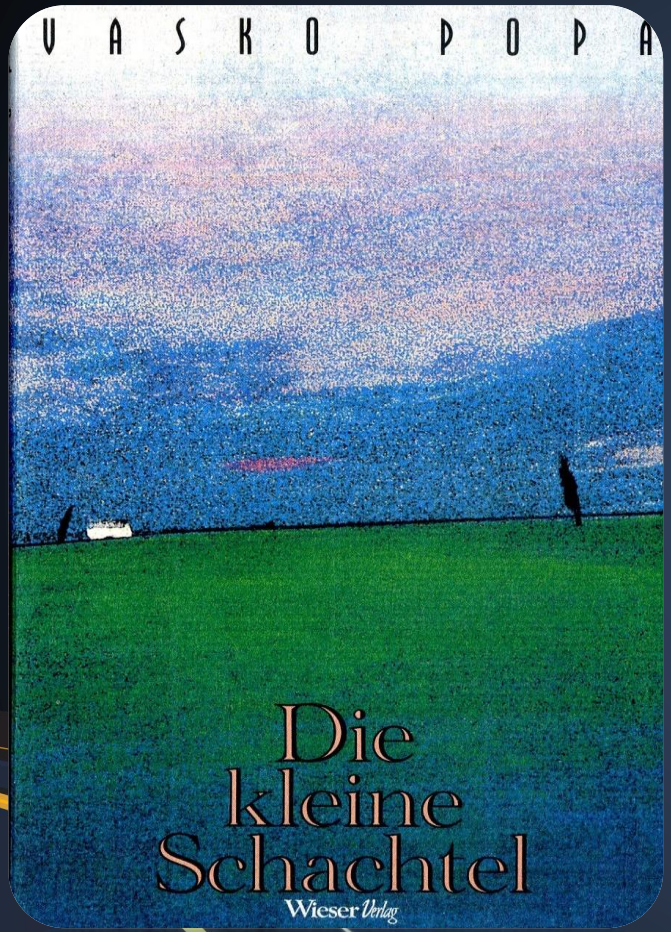

VASKO POPA

FOTO: MILO DOR

Die kleine Schachtel

Vasko Popa, geboren 1922 im Banat, gestorben 1990. Gymnasium in Vršac, Jugend durch Krieg und Widerstand geprägt. Studium in Belgrad, Bukarest und Wien (dort Lebensunterhalt als Schaffner). Veröffentlichte seit 1953 mehrere Gedichtbücher, die hohe Auflagen erreichten. Gedichte Vasko Popas wurden vertont und in zahlreiche europäische Sprachen übersetzt. Viele Literaturauszeichnungen. 1967 *Österreichischer Staatspreis für europäische Literatur.*

Milo Dor, geboren 1923 in Budapest, Jugend in Belgrad; Beteiligung am Widerstand, nach Verhaftung Zwangsarbeit in Österreich. Lebt seit 1948 als freier Schriftsteller in Wien. Umfangreiches literarisches Werk (u. a. *Die Raikow-Saga*), zahlreiche Übersetzungen aus dem Serbischen und Kroatischen.

БМС II 1901

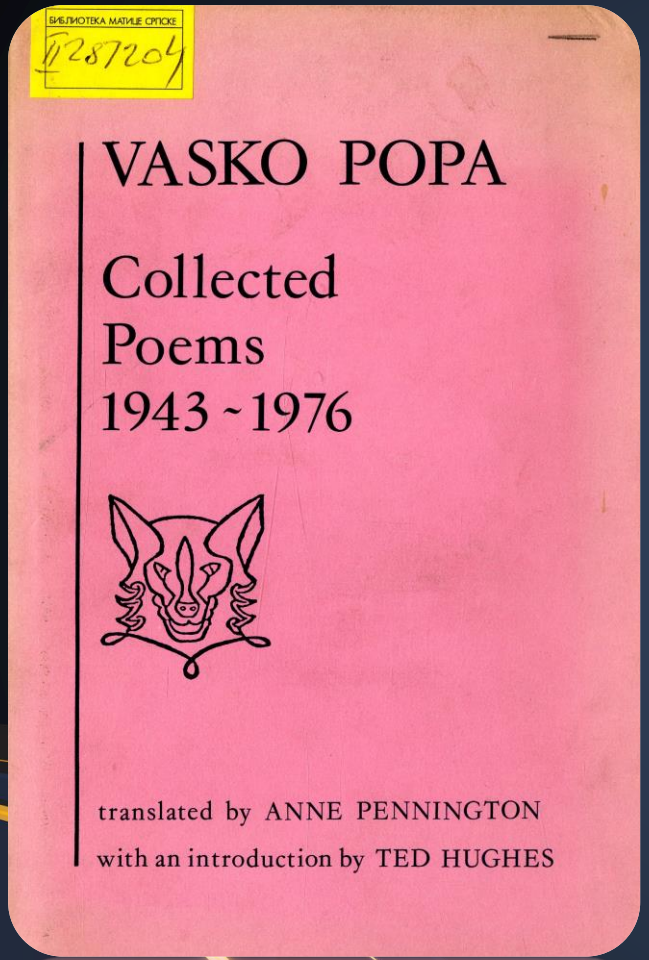

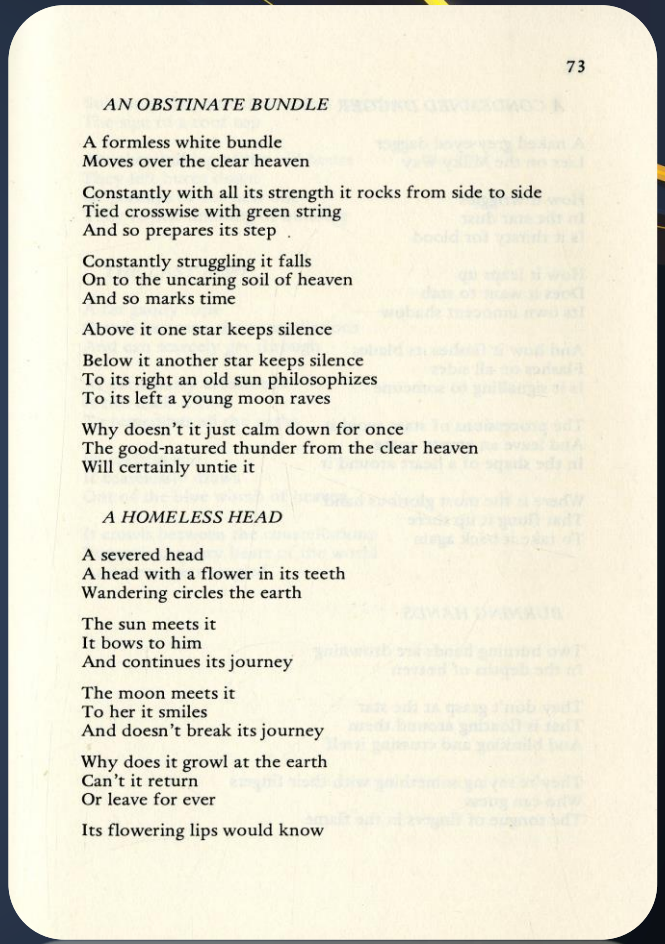

73

AN OBSTINATE BUNDLE

A formless white bundle
Moves over the clear heaven

Constantly with all its strength it rocks from side to side
Tied crosswise with green string
And so prepares its step

Constantly struggling it falls
On to the uncaring soil of heaven
And so marks time

Above it one star keeps silence

Below it another star keeps silence
To its right an old sun philosophizes
To its left a young moon raves

Why doesn't it just calm down for once
The good-natured thunder from the clear heaven
Will certainly untie it

A HOMELESS HEAD

A severed head
A head with a flower in its teeth
Wandering circles the earth

The sun meets it
It bows to him
And continues its journey

The moon meets it
To her it smiles
And doesn't break its journey

Why does it growl at the earth
Can't it return
Or leave for ever

Its flowering lips would know

БМС II 287204

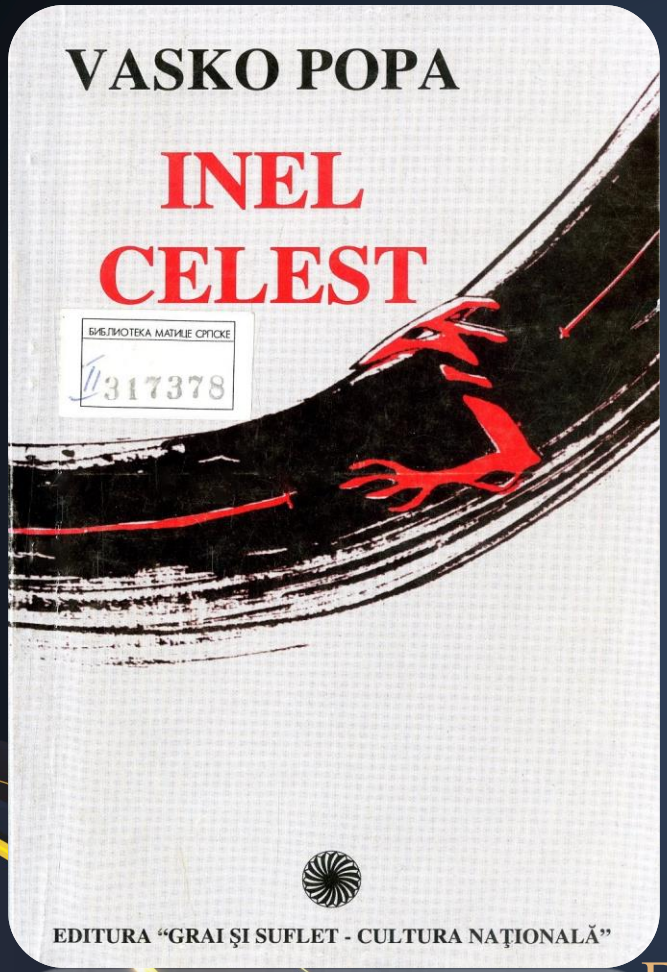

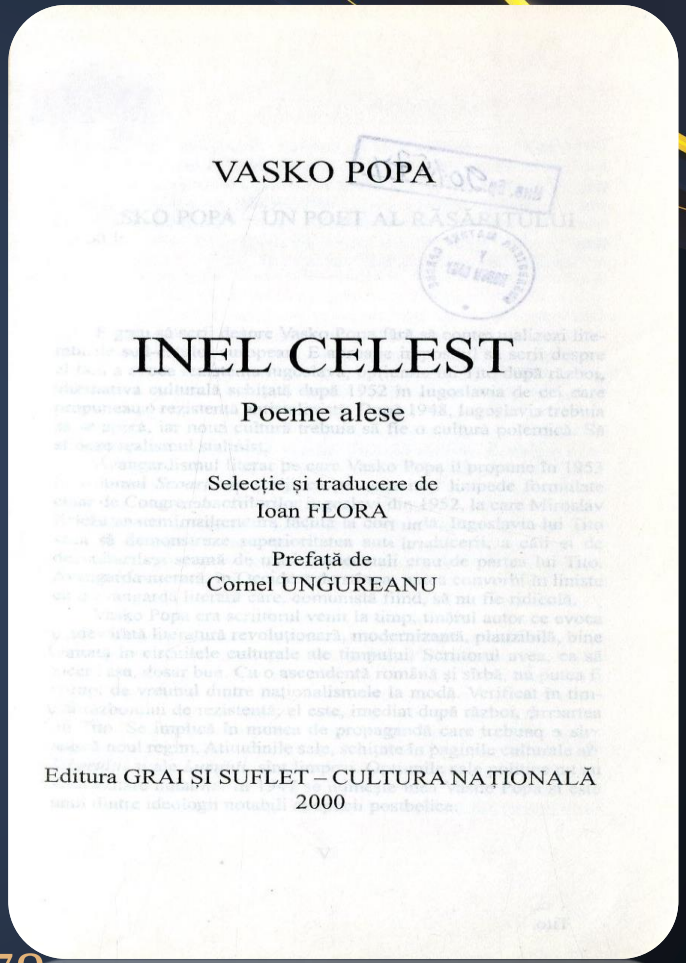

VASKO POPA

INEL CELEST

Poeme alese

Selecție și traducere de
Ioan FLORA

Prefață de
Cornel UNGUREANU

Editura GRAI ȘI SUFLET – CULTURA NAȚIONALĂ
2000

БМС II 317378

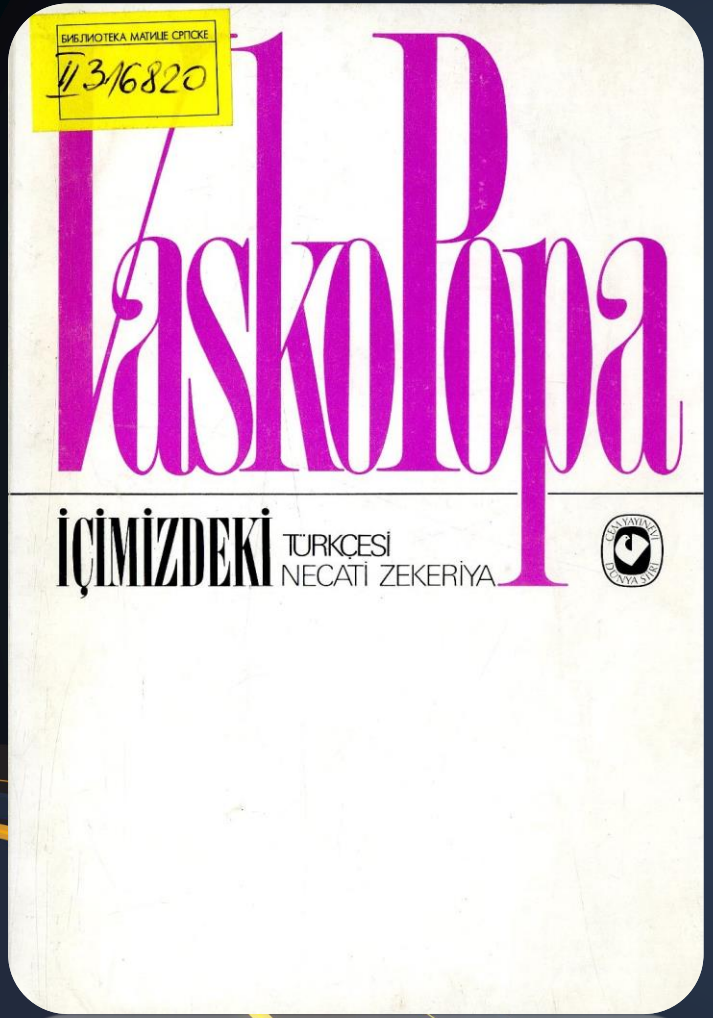

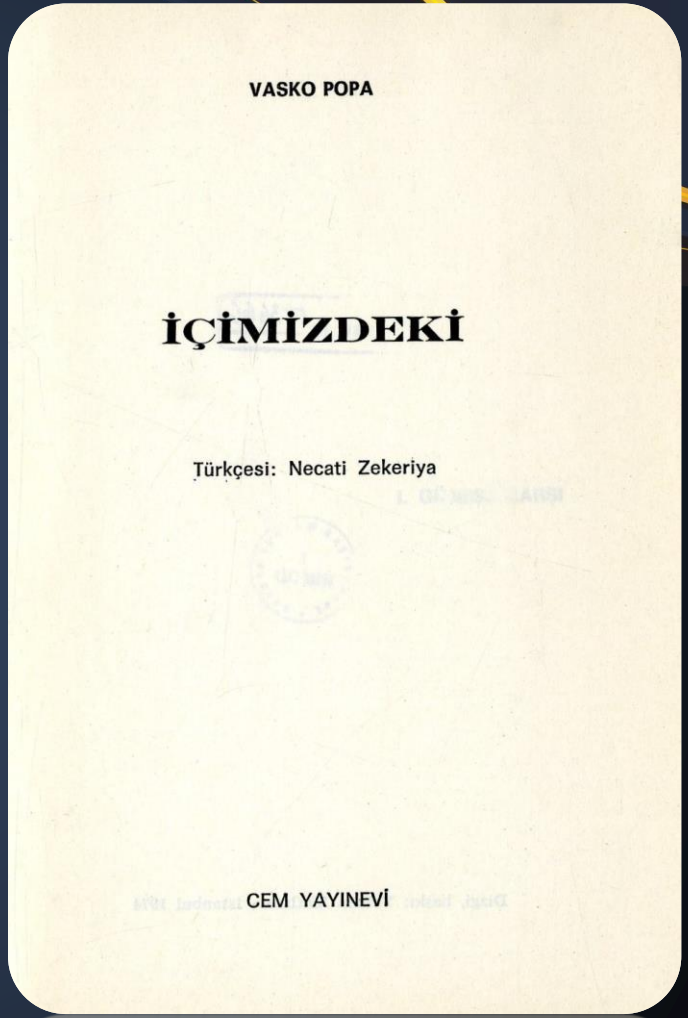

БМС II 316820

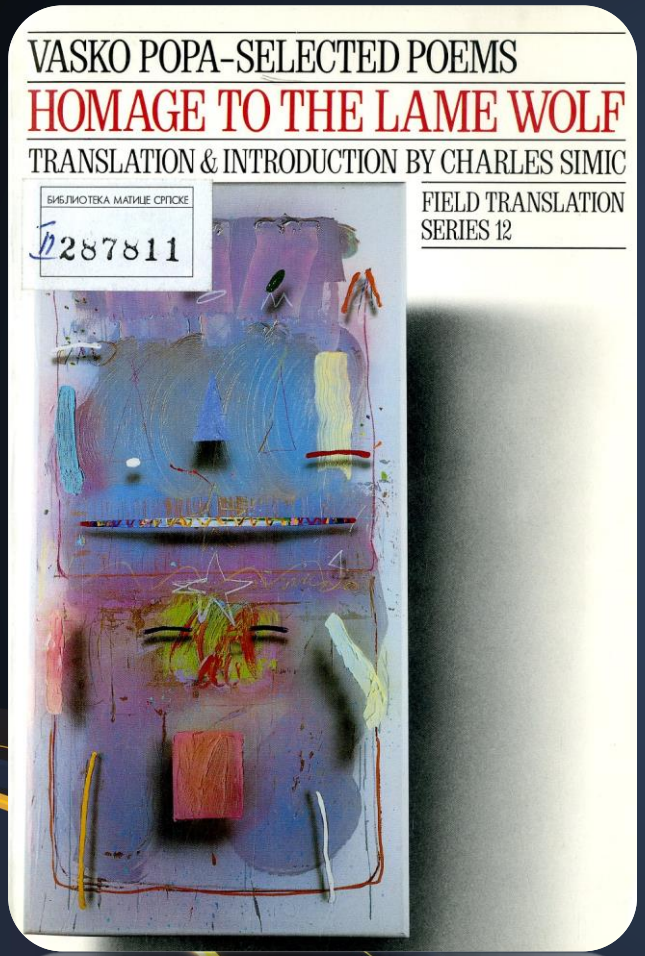

У Америци, у издању „Филда”, у преводу и са предговором Чарлса Симића, штампана је Попина збирка *Похвала хромоме вуку*.

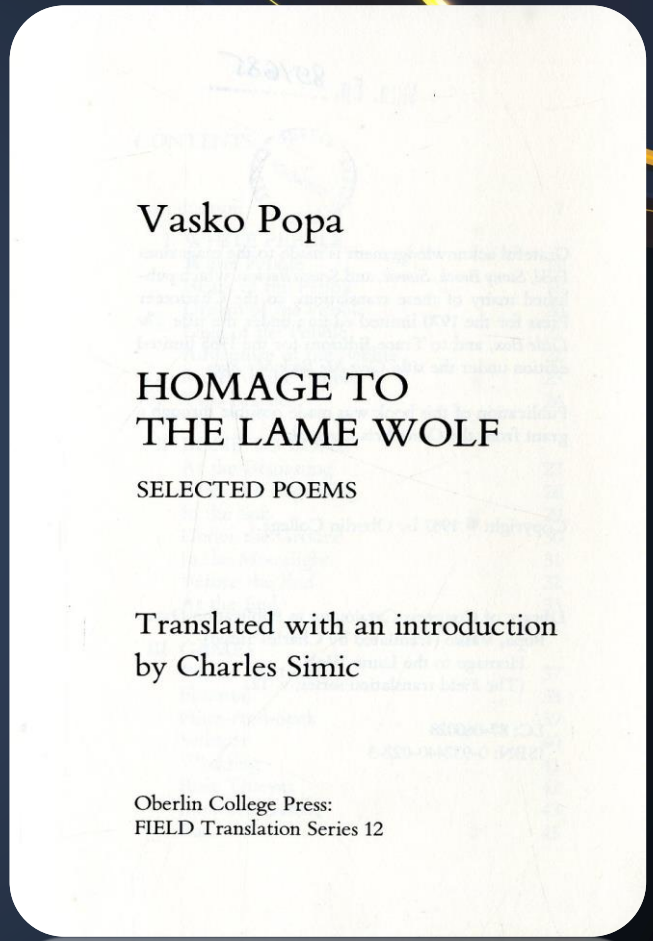

БМС II 287811

Библиотека Матице српске
II
303336

VASKO POPA

Note sulla poesia

x x x

Cielo accessorio

Estratto da »La battana« numero 15, anno 1968

LA STORIA DI UNA STORIA

C'era una volta una storia

Finiva
Prima del suo principio
E cominciava
Dopo la sua fine

I suoi eroi vi entravano
Dopo la loro morte
E ne uscivano
Prima della nascita

I suoi eroi parlavano
Di una terra di un cielo
Ne dicevano di tutte

Unicamente non dicevano
Quello che nemmeno loro sapevano
Che erano solo eroi della storia

Di una storia che finisce
Prima del suo principio
E che comincia
Dopo la sua fine

БМС II 303336

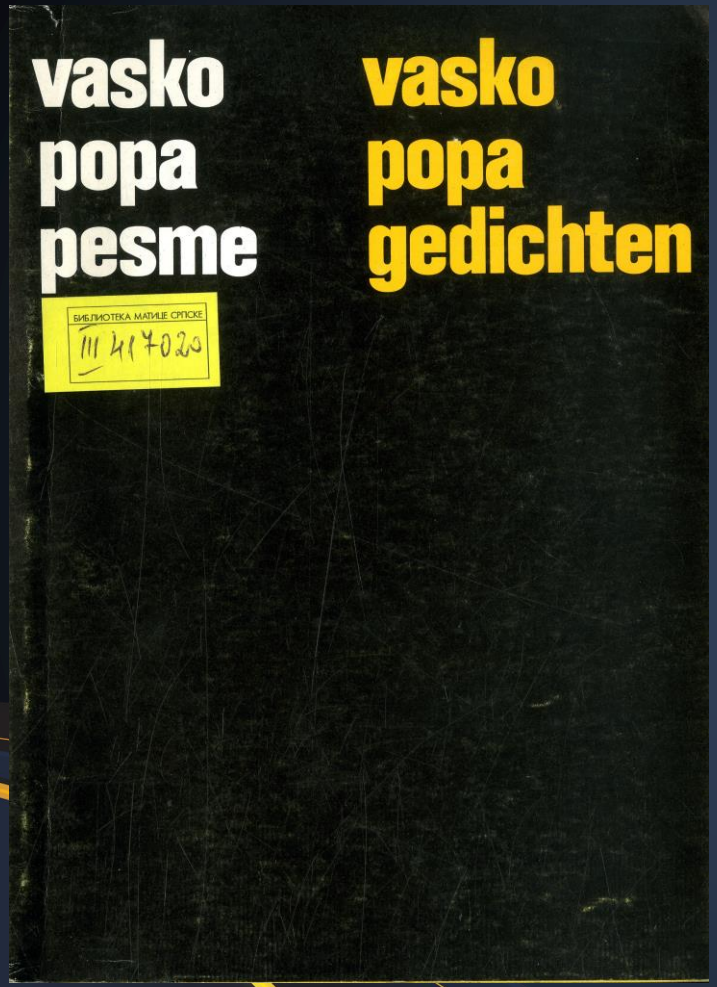

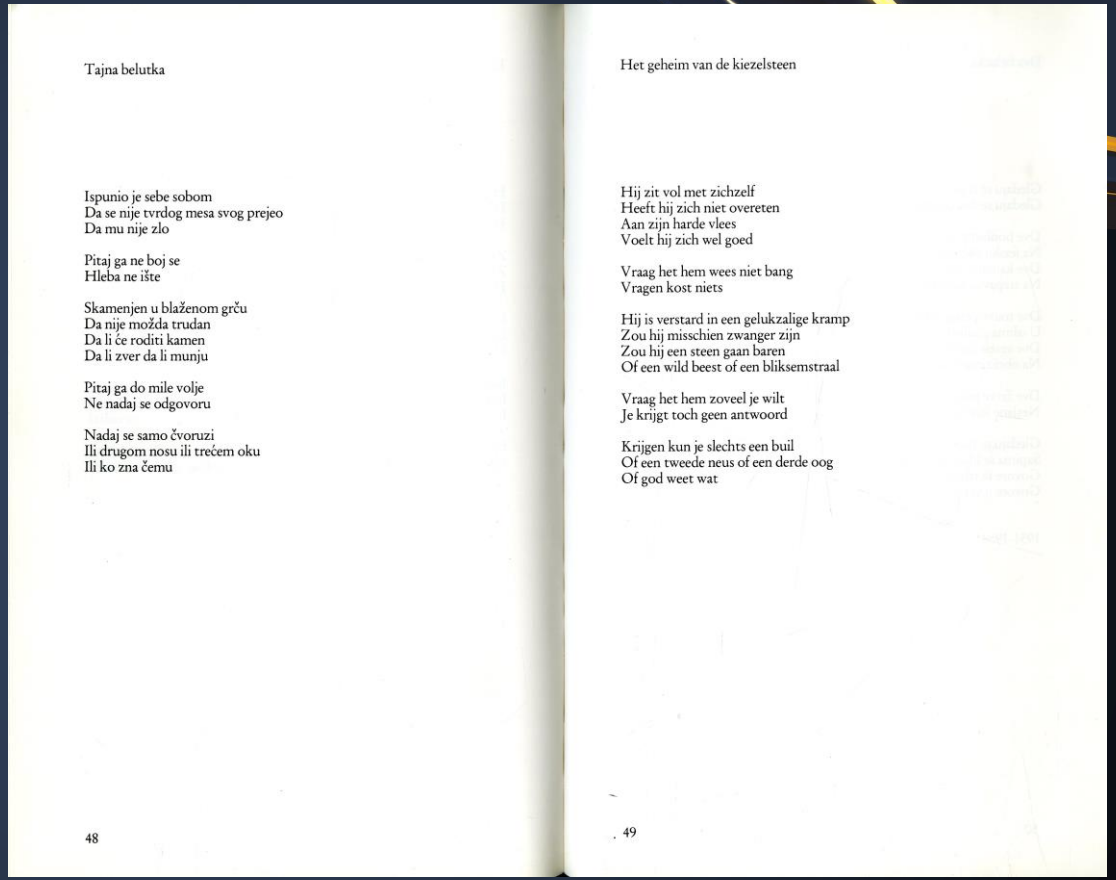

Tajna belutka

Ispunio je sebe sobom
Da se nije tvrdog mesa svog prejeo
Da mu nije zlo

Pitaj ga ne boj se
Hleba ne ište

Skamenjen u blaženom grču
Da nije možda trudan
Da li će roditi kamen
Da li zver da li munju

Pitaj ga do mile volje
Ne nadaj se odgovoru

Nadaj se samo čvoruzi
Ili drugom nosu ili trećem oku
Ili ko zna čemu

48

Het geheim van de kiezelsteen

Hij zit vol met zichzelf
Heeft hij zich niet overeten
Aan zijn harde vlees
Voelt hij zich wel goed

Vraag het hem wees niet bang
Vragen kost niets

Hij is verstard in een gelukzalige kramp
Zou hij misschien zwanger zijn
Zou hij een steen gaan baren
Of een wild beest of een bliksemstraal

Vraag het hem zoveel je wilt
Je krijgt toch geen antwoord

Krijgen kun je slechts een buil
Of een tweede neus of een derde oog
Of god weet wat

49

БМС II 417020

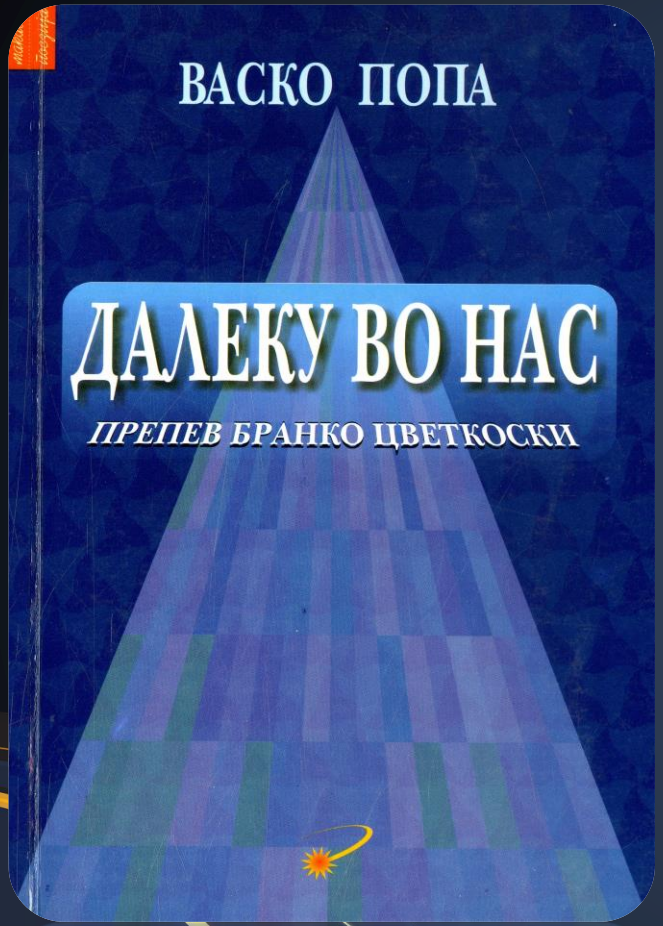

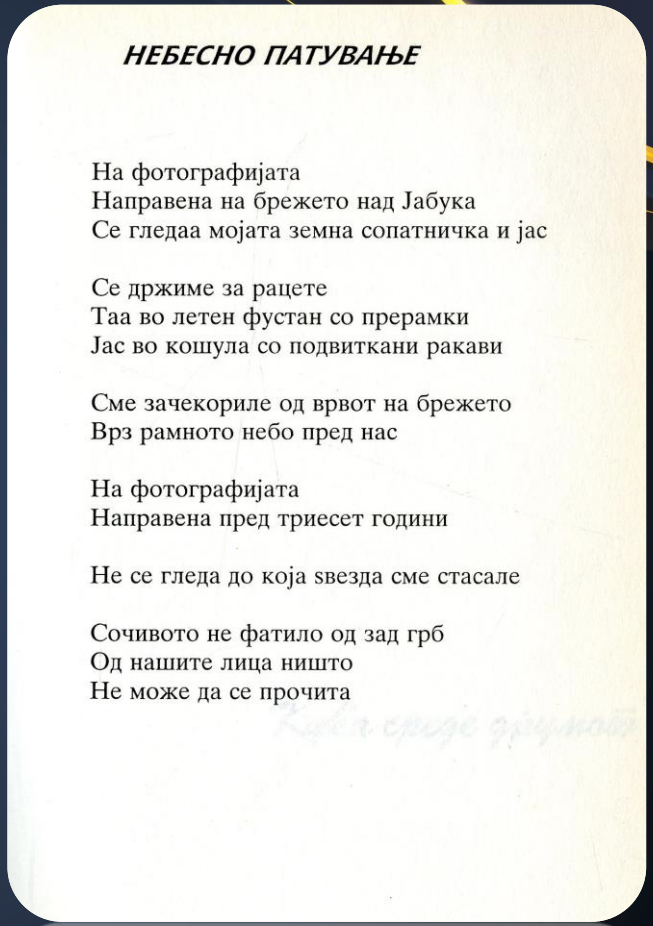

НЕБЕСНО ПАТУВАЊЕ

На фотографијата
Направена на брежето над Јабука
Се гледаа мојата земна сопатничка и јас

Се држиме за рацете
Таа во летен фустан со прерамки
Јас во кошула со подвиткани ракави

Сме зачекориле од врвот на брежето
Врз рамното небо пред нас

На фотографијата
Направена пред триесет години

Не се гледа до која ѕвезда сме стасале

Сочивото не фатило од зад грб
Од нашите лица ништо
Не може да се прочита

БМС II 243725

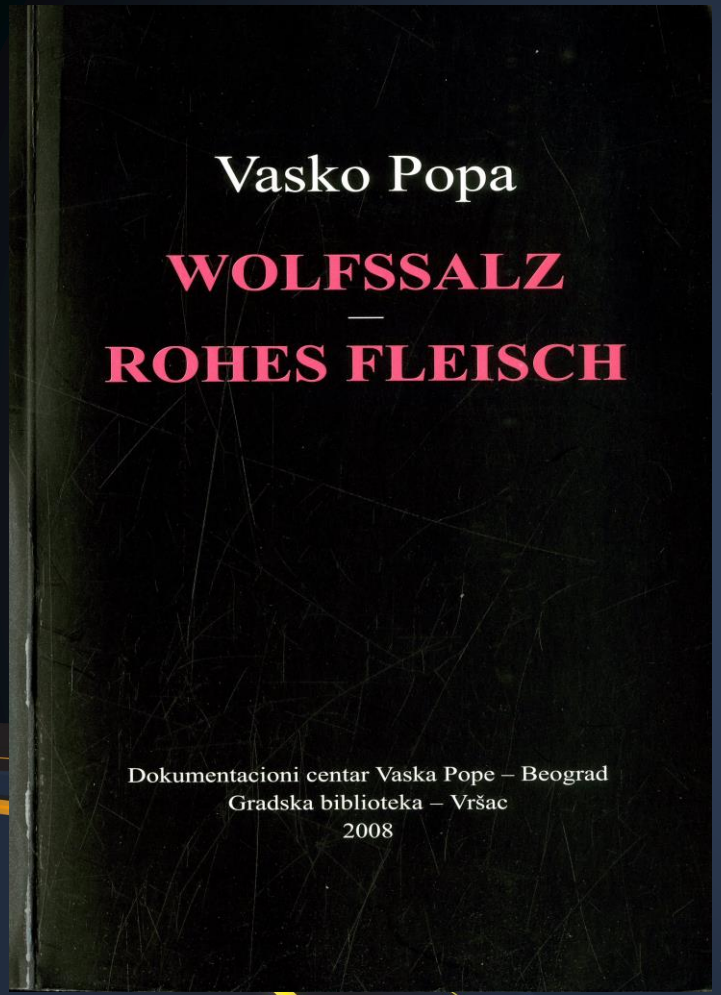

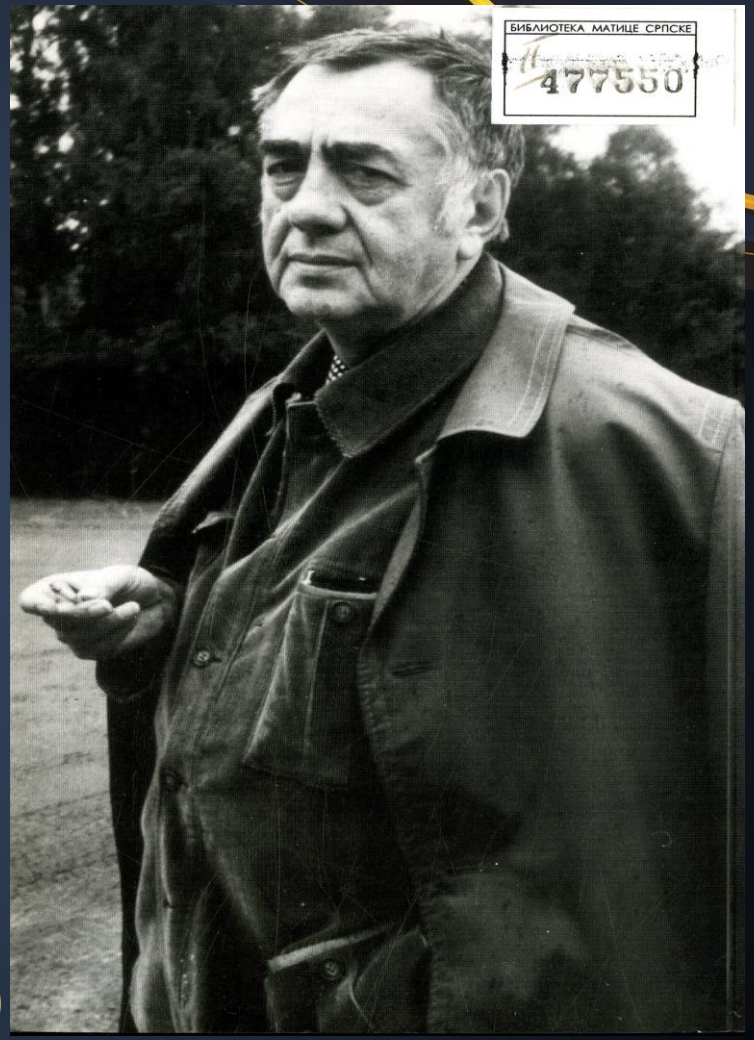

БМС II 477550

5

Ne ostavljaj nas ovde same
Da jurimo gore-dole
Po isplaženom svom jeziku

Molimo ti se vučji pastiru

Pohodi i nas u snu
Kao srebrnog starinu vuka
Da te prožderemo

Molimo ti se vučji pastiru

Napuni nam utrobu
Rečitim svojim mesom
Sa ukusom sive oblačine

Molimo ti se vučji pastiru

Rastvori u našoj krvi
Mirisnu svoju premudrost
Svu od soli nad solima

Molimo ti se vučji pastiru

5

Laß uns hier nicht allein
Damit wir hinauf und hinunter jagen
Auf unserer ausgestreckten Zunge

Wir beten zu dir Wolfshirte

Besuch auch uns im Traum
Wie den silbernen greisen Wolf
Damit wir dich verschlingen

Wir beten zu dir Wolfshirte

Fülle unseren Leib
Mit deinem beredten Fleisch
Vom Geschmack der grauen Riesenwolke

Wir beten zu dir Wolfshirte

Löse in unserer Brust
Deine duftende Allweisheit auf
Die ganz aus dem Salz der Salze besteht

Wir beten zu dir Wolfshirte

БМС II 477550

ЛИТЕРАТУРА (ИЗБОР)

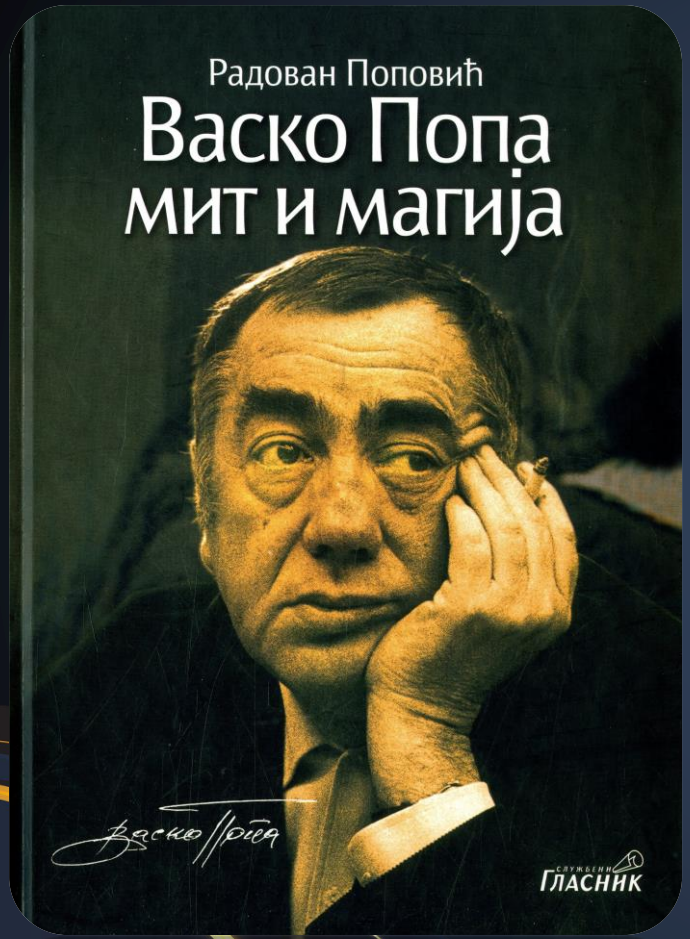

БМС III 458852

БМС II 978775

Александра Попин
ВУЧЈЕ СУНЦЕ
О поетици Васка Попе
АКАДЕМСКА КЊИГА

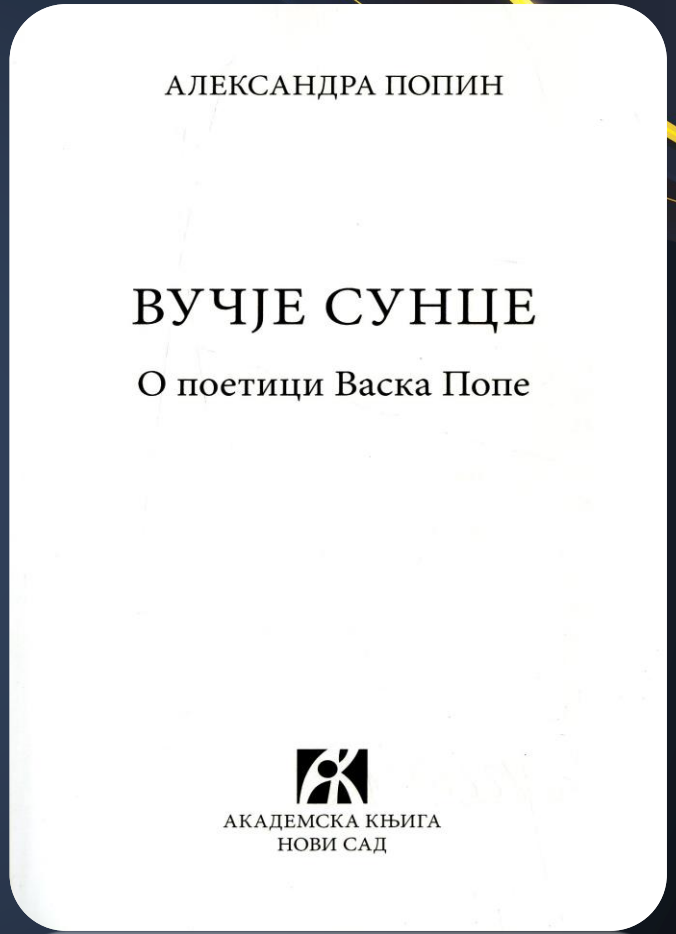
АЛЕКСАНДРА ПОПИН
ВУЧЈЕ СУНЦЕ
О поетици Васка Попе
АКАДЕМСКА КЊИГА
НОВИ САД

БМС I 55254

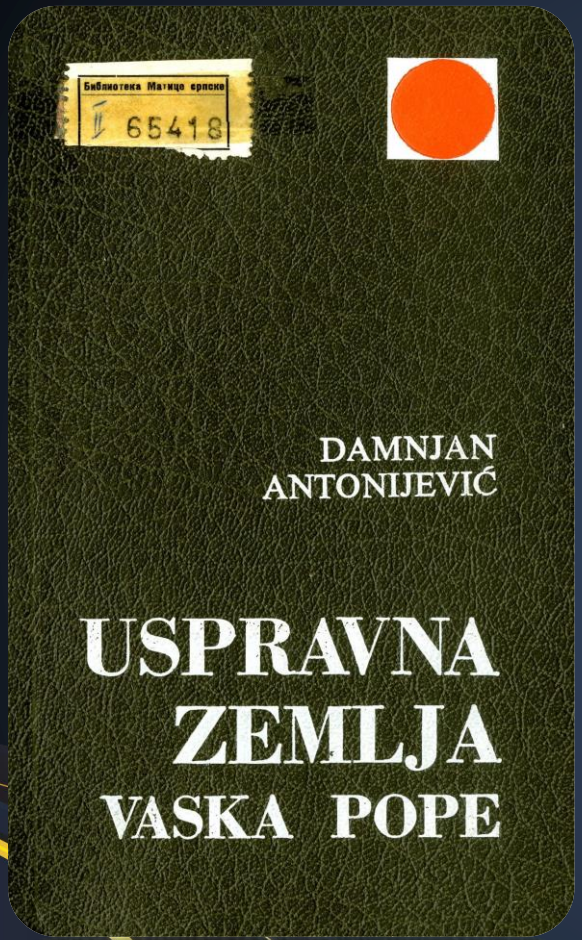

БМС II 65418

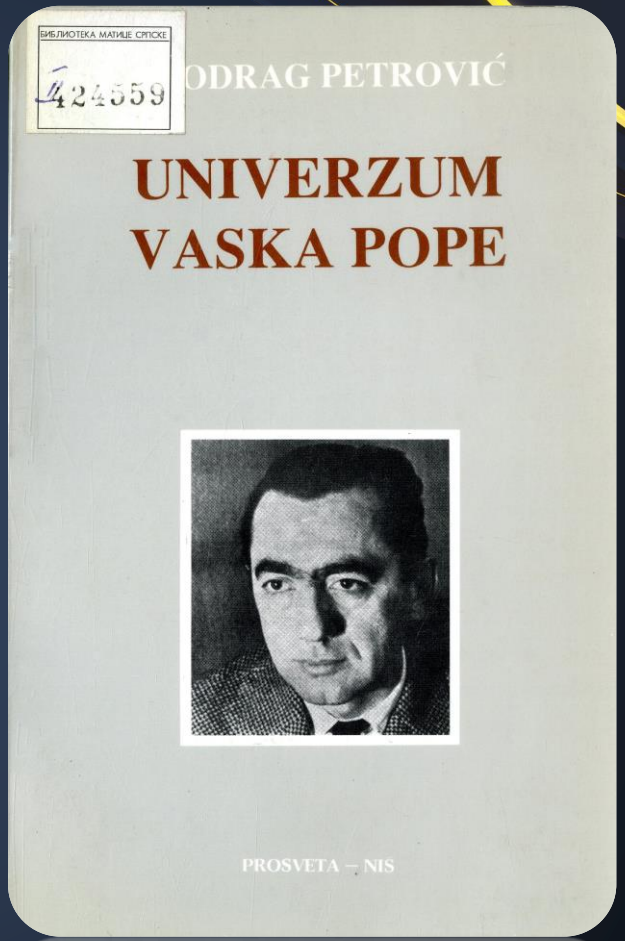

БМС II 24559

ДАМЊАН АНТОНИЈЕВИЋ
МИТ И СТВАРНОСТ
ПОЕЗИЈА ВАСКА ПОПЕ
БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ
42761
ПРОСВЕТА

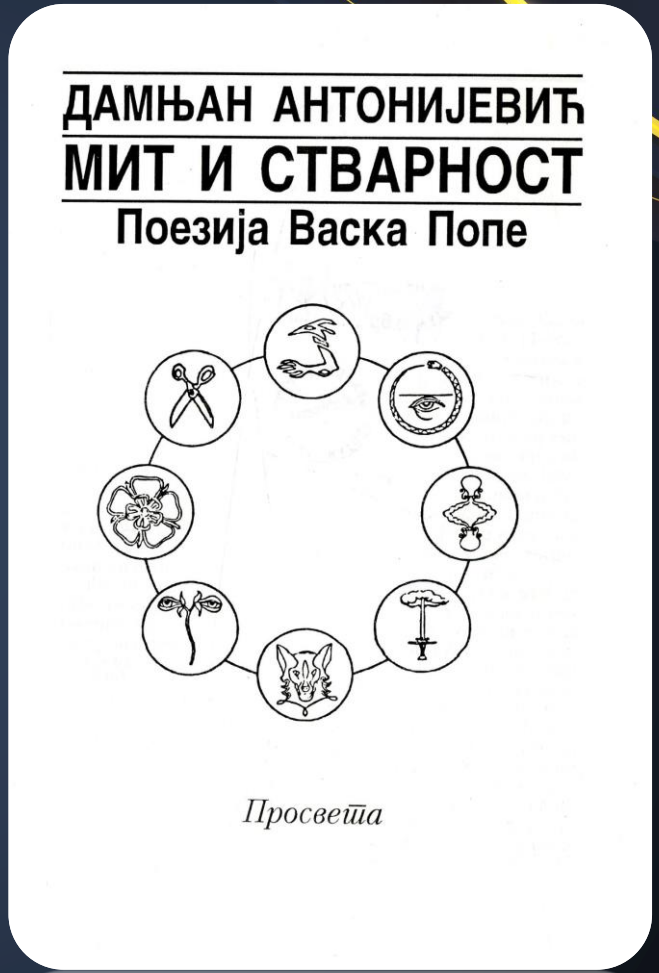
ДАМЊАН АНТОНИЈЕВИЋ
МИТ И СТВАРНОСТ
Поезија Васка Попе
Просвета

БМС II 42761

II 65418

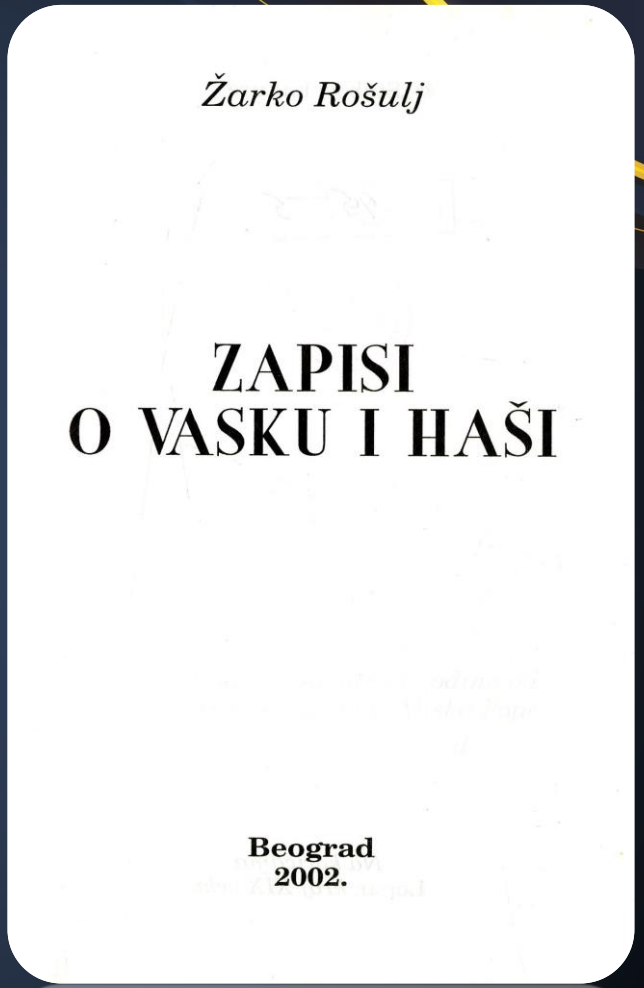

БМС II 450303

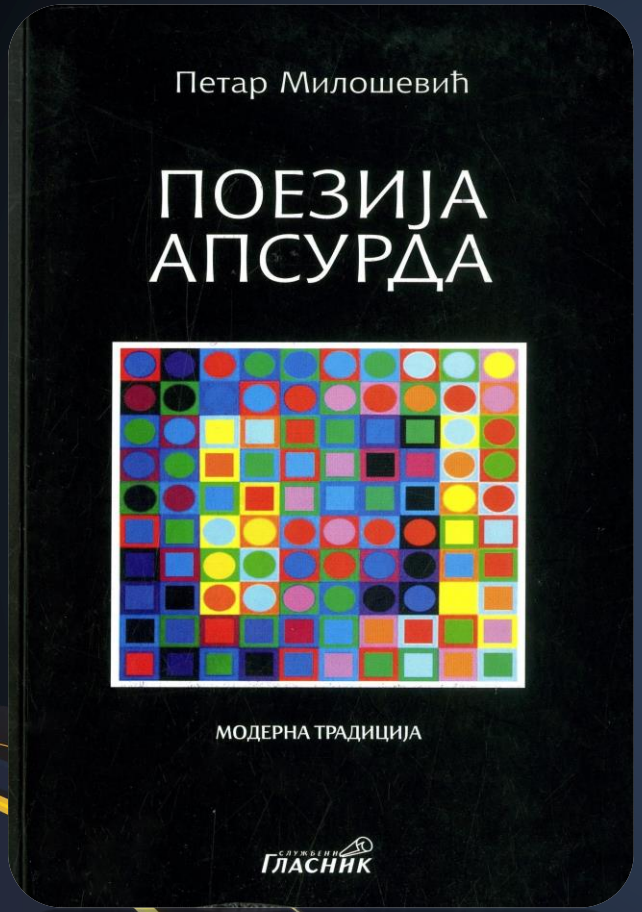

БМС II 477014

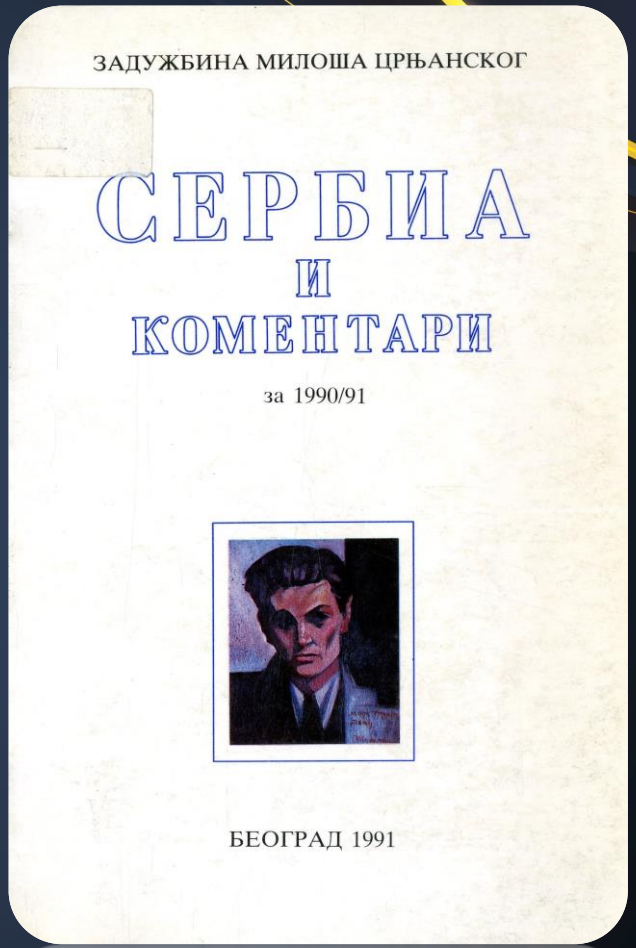

БМС III 95572/2

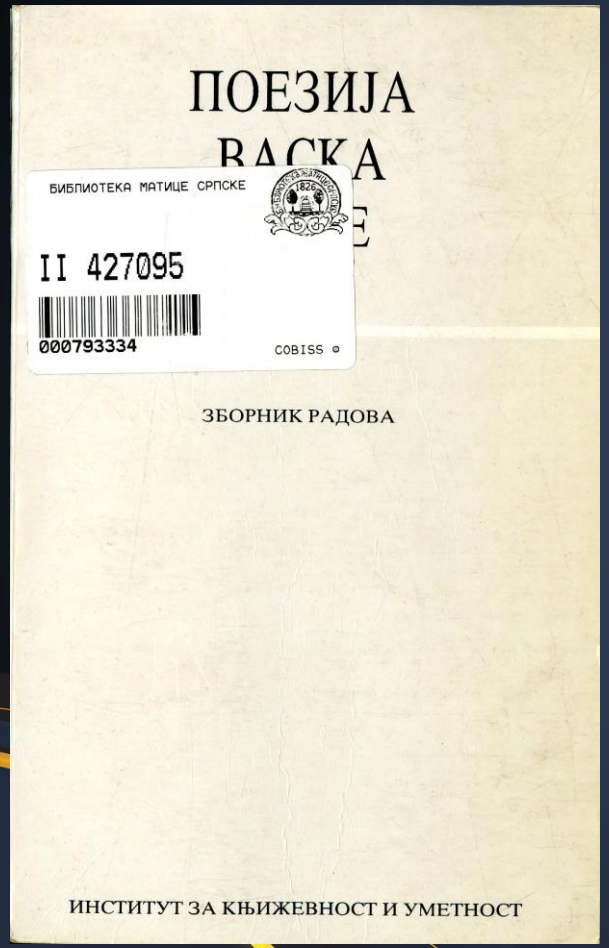

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ
II 427095
000793334
COBISS

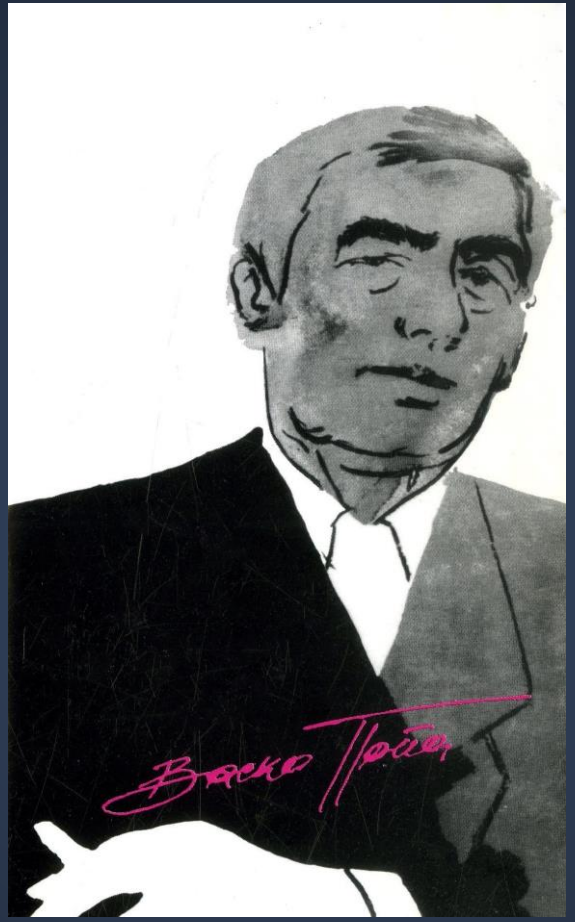

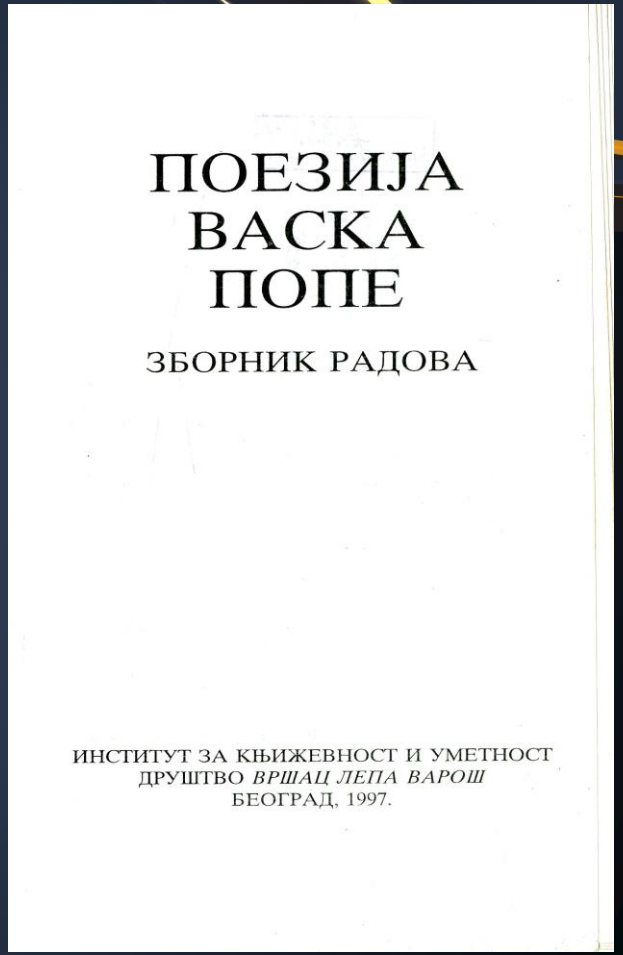

БМС II 427095

О Васку Попи рекли су

„Васко Попа пошао је једним путем који је у нашој лирици сасвим редак, готово изузетан: то је пут рефлексивне, ‘ерудитне’ поезије (у њеном савременом виду), грађене најсложенијом модерном фрактуром, елиптичном и синтетичном у исти мах. Пут, свакако, тежи и незахвалан, јер се поетска мисао не нуди читаоцу од прве, у своме чистом, изворном стању, већ од њега захтева пуну концентрацију и властито саучествовање у дограђивању мисаоног контекста; она се не подаје цела ни одједном, не тежи непосредној комуникативности, не настоји да нас понесе, троне, опије, опчини, већ нам препушта да сами допишемо свој, субјективни коментар, своје властите асоцијације за сажете и елиптичне песникове сликовите формуле.”

Зоран Мишић

„Васко Попа није остављао на миру готово ниједну од својих првих збирки. Престројавао је циклусе у нове целине, заводио неки накнадни ред у своје књиге и за сваку од њих дао да се израде знамења, према сопственим нацртима. Венац од осам таквих знамења утиснут је, као жиг, на корицама претпоследње његове књиге, сабраних песама (1988), а истоветан и на последњој, изабраних (1990). Чинило се да превише затвара круг својих неопозивих песама, али ипак нескрашеног дела чији би заједнички именитељ заправо могао бити *Непочин поље*, наслов друге, најдалекосежније Васкове збирке.”

Гојко Тешић

„Васко Попа иде међу песнике који своју поетику нису објашњавали. Тачније речено, он је при објашњавању није преводио на дискурзивни (теоријски) језик, него ју је у сликама предочавао. Он је редак песник који из поезије није излазио чак када је о поезији говорио и о песницима писао. Тако, на пример, његов поговор Настасијевићевим песмама није више ни слободни есеј, него пре троделна песма у прози.”

Новица Петковић

„Загонетка је један од основних једноставних облика који су добили веома широку употребу у поезији Васка Попе. Елементе узете из загонетки срећемо у врло разноликој примени. Некад су они унети у наслове појединих Попиних књига (*Непочин-поље*, *Живо месо*), а некад су узети као основа на којој су грађене веће целине, понекад и читави циклуси песама, као што је случај са циклусом „Списак”. Песма „Коњ” је изазвала велике неспоразуме и због тога што тумачи нису у њеној основи препознали загонетку („Обично осам ногу има”. Питање: ко? Одговор: коњ.).”

Радивоје Микић

„Поглед на свет, тематске и формално-стилистичке карактеристике поетског израза повезују књижевно дело Васка Попе са литературом барока […] Основне форме барокног схватања света су поларитет и унутрашња напетост; ова подељеност схватања и осећања живота огледа се у антитетичкој концепцији уметности која обухвата, како животни оптимизам, тако и страх од смрти, универзализам и свест о националном, земаљско и небеско. Оваквој слици света код Васка Попе врло је блиска поларизација небо–земља и конфронтација живота и смрти. Свету земаљског Попа супротставља космос, што је нарочито изражено у *Споредном* небу.”

Весна Цидилко

„Те чудне просторе је Попа напунио чудним створењима, свакодневним предметима и бићима, фантастичним небеским телима, познатим, али специфично интерпретираним апстрактним појмовима, односно имагинативним симболичким бићима која потичу из митологије или песникове маште […] Та бића потискују из песме свога творца, песника. Попина песма не говори о свом аутору, него о белутку, о коњу са осам ногу и играчима. Избељивање говора у првом лицу једнине упозорава на дистанцу између лирског субјекта и човека на адреси: Београд, Булевар револуције 26.”

Петар Милошевић

„Оно што га, у основном, карактерише као песника јесте напор да се врши непрекидно духовно кретање и померање визуре са једне области духа на другу, са једног тематског круга на други тематски круг. Унутар сваког од њих Попа је настојао, и у томе најчешће и успевао, с лепим резултатом, да се индивидуално обележи, да истакне властиту тачку гледишта, особито инсистирајући на снази имагинације кадрој да произведе властите светове. Али, ако се поезија Васка Попе посматра не из оног унутарњег, у којем све изгледа тако самосвојно, већ споља, и то не по следу тематских кругова него као целина, лако се можемо осведочити да његова поезија поседује, могли бисмо рећи, историјску структуру.”

Миодраг Петровић

„*Кора* је књижевни прилог дедогматизацији нашег стваралаштва педесетих година када је требало кидати са одређеном традицијом, рушити и изнова градити, модернизовати; *Вучја со* је прилог успостављању својеврсне традиције на национално-митолошкој основи, конституисање модерног националног епа коришћењем симбола из тотемистичког, паганског, претхришћанског, хришћанског до урбаног времена, симбола тероморфних као и антропоморфних, хтоничних као и соларних, планетарних као и космичких. Период Коре ишао је на универзализацију појединачног света, предмета, непосредне околине; период *Споредног неба* и *Вучје соли* на трагање за универзалним преко националних симбола.”

Дамњан Антонијевић